NAJER FOLKSBLAT

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 239 | Łódź, Poniedziałek, 20 października 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, כ"ח תשרי תרצ"א | № 239

Adres Redakcji i Administracji: **Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.** — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224=71

פוילישער אמבאסאדאר אין אמעריקא לייקענט

די „אינפארמאציעס" פון בערלינער קארעספאנדענט וועגן מזרח-גאליציען

וו א ר ש א, 19. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) אין ניו־יארקער „העראלד טריבון" איז אפגעדרוקט געווארען א קארעספאנדענץ פון איהר בערלינער קארעספאנדענט דזשאן עליאט, וועלכער האט בעזוכט מזרח־גאליציען און שילדערט די דארטיגע פערהעלטנישען און מורא'דיגע פארבען.

עליאט דערצעהלט, אז גלחים און פרויען וואס ווערען ארעסטירט שמייסט מען ביז חלשות, אז וועלנער קאנפיסקירען אין די דערפער תבואה און בע צאהלען נישט דערפאר קיין גראשען; אז אין די טורמעס געפינען זיך 200.000 ארעסטירטע אוקראי־נער. בכלל דערצעהלט עליאט וועגן שרעקליכע רדיפות א. א. וו.

דער פוילישער אמבאסאדאר אין די פעראייניג־טע שטאטען כלאפאווסקי וועלכער איז איצט צוריק־געקומען פון פוילען האט פערעפענטליכט אן ערקלע־רונג אין וועלכער ער לייקענט אפ די אלע פער־עפענטליכע ידיעות פונ'ם בערלינער קארעספאנדענט און ווענדעט זיך צו די קארעספאנדענטען פון די גאליציען און פערזענליך זיך איבערצייגען אין דעם אמעריקאנער צייטונגען אז זיי זאלען בעזוכען מזרח וויפיל אמת ס'איז פערהאן אין די שילדערונגען פון עליאט.

חיים פרוזשאנסקי

וו א ר ש א, 19. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) היינט 12 א זייגער בייטאג איז פלוצ־לונג געשטארבען דער ארויסגעבער פון מאמענט חיים פרוזשאנסקי.

דער פערשטארבענער איז געשטארבען ביי פאלגענדע בעדינגונגען: זיין פרוי וואוינט לעצטענס אין א"י, פון וואנען פרוזשאנסקי איז נישט לאנג צוריקגעקומען. זיין זוהן וואוינט אין לאנדאן און דער פערשטארבענער וואוינט שוין זייט 3 יאהר אליין אין א צימער אין האטעל ליפסקי אויף ביעלאנסקא 3. בייטאג האט ער זיך דערפיהלט נישט גוט, ער האט זיך אויפגעהויבען און בעוויזען נאך צוקומען צום גלעקעל, כדי אנצוקלינגען נאך א דינער או ואיז געפאלען ביים גלעקעל, בעקומענדיג א הארץ־שלאק.

וועגען טויט פון פרוזשאנסקי איז מיטגעטיילט געווארען זיין פרוי און דעם זוהן אין לאנדאן, די לויה וועט פארקומען דינסטאג אדער מיטוואך, ווען דער זוהן וועט קומען.

* * *

חיים פרוזשאנסקי איז אלט געווען 65 יאהר ער איז געבוירען געווארען אין שטעטעל מאטעל ביי פינסק, ער איז געווען גרינדער פון מאמענט און האט גענומען א שטארקן אנטייל אין יודישען גע־זעלשאפטליכען לעבען. דער פערשטארבענער איז געווען א מיטגליד פון ווארשאווער ציוניסטישען וועד עירוני און פון א רייה געזעלשאפטליכע אינס־טיטוציעס.

טיף ערשיטערט פון דער טרויעריגער נאכריכט וועגען דעם פריה־צייטיגען טויט פון

נ"ע ישראל קוטנער

דריקען מיר אויס דער שווער-געטראפענער פאמיליע אונזער טיפסטען ביילייד. זיין אנדענקען וועט שטענדיג בלייבען אין אונזער זכרון.

קליינהענדלער פון דער הייוועז-בראנזשע אין לאדז.

א קוואליפיצירטער

דאמען= שניידער=ארבייטער

בעשטעלט, קען זיך מעלדען

ביי לייזעראוויטש, גדאנסקא 25

נאך קורצע און שווערע ליידען איז דעם 10-טען אקטאבער ה. י. געשטארבען אין קארלסבאד מייז ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ. ע. ישראל ב"ר שמשון ז"ל קוטנער

סוחר, איז בליהענדער עלטער פון 35 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, דעם 20. אקטאבער ה. י. פון דער משאות=סטאציע ביי דער קאלישער באהן = ליניע, ענדע 6=טען שערפיען (בענעדיקטא), 12 א זייגער בייטאג. די לויה וועט אויך אדורכגעהן ביים טרויער=הויז, זגערזשער 14, וועגען וואס עם טיילט מיט איז גרויס צער

די פערבליבענע פאמיליע.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפסטע ביילייד דער שווערגעטראפענער **פאמיליע קוטנער** צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאן און פאטער

נ"ע ישראל קוטנער

מיטאינהאבער פון דער פירמע „Hurtownia Drożdży"

אין פערשטארבענעם פערלירען מיר א טרייען פריינד און אקטיווען מיטארבייטער.

כבוד זיין אנדענקען!

פירמע „Hurtownia Drożdży", אגראדאווע 9

נאך לאנגע שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 50 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ. ע. שמואל חיים ב"ר יהודה ז"ל גרדוק

די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, דעם 20. אקטאבער ד. י. 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, זגערזשער 79, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

1911

אונזער ליבען פריינד **לאלעק און פאמיליע** צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאן און פאטער נ. ע.

שמואל חיים גרדוק

דריקען מיר אויס אונזער איניגסטען מיטגעפיהל.

זייט געטרייסט!

די נאהענטסטע פריינד.

„מיר זעהען נישט קיין אנטיסעמיטען,
נאר יודען שלאגען מיר... גלאט אזוי"
עקס-קייזער ווילהעלם געגעבן געלד אויף היטלערס וואהל-קאמפאניע

לאָנדאָן, 19 (ספּ. טעל.) אין אַ געשפּרעך מיט'ן בערלינער קאָרעספּאָנדענט פון „טיימס" האָט היטלער ערקלערט, אַז די עקסצעסען געגען יודען אין בערלין זענען גענוי אויסגעפאָרשט געוואָרען און ער וועט אויסשליסען פון דער פּאַרטיי אַלע מיטגלידער, וואָס האָבען זיך בעטייליגט אין די עקסצעסען, אָבער פּאָליציי האָט איהם ביז איצט נישט מיטגעטיילט קיין שום נעמען.

ווייטער האָט היטלער ערקלערט, אַז די נאַצי־יאָנאַל־סאָציאַליסטען בעשעפטיגען זיך נישט אין אַזעלכע מיטלען, ווי גאַסען־עקסצעסען. לויט היטלער'ן איז זיין בעוועגונג אַ שטרענג דיסציפּלינירטע און יעט־וועדער כוליגאַניזם איז געגען די צילען, וועלכע ער האָט זיך געשטעלט.

דאַן האָט היטלער שאַרף פערארטיילט דעם אַנטיסעמיטיזם. ער וויל, זאָגט ער, נישט האָבען קיין שום געמיינזאַמעס מיט פּאָגראָמען, וואָס אָנ־בעלאַנגט דער אויפפיהרונג פון די נאַציאָנאַל־סאָצי־יאַליסטען לגבי יודען, איז זי אַרויסגערופען גע־וואָרען דערמיט, וואָס די יודען זענען געגען היט־לערס לאָזונג „דייטשלאַנד פאַר די דייטשען".

בערלין, 19. (ספּ. טעל.) זיין צייטווייליגע פאָ־פולערקייט האָט היטלער בעשלאָסען אויסצונוצען אויף צו פערבעסערן זיין פּערזענליכע לאַגע. פון איצט אָן זאָגט זיך אָפּ דער לידער פון די נאַציאָ־נאַל־סאָציאַליסטען צו געבען אומזיסטע אינטער־וויאוען. אַ פּאַרשטעהער פון כאָרוואַטישע בלעטער האָט היטלער געשטעלט א בעדינג: אַ דאָלאַר פאַר אַ וואָרט, דערביי דאַרף דער אינטערוויאו האַלטען נישט וועניגער פאַר 1000 ווערטער. דער צווייטער בעדינג איז אַז דער זשורנאַליסט, וואָס וועט איהם אינטערוויאירען, זאָל נישט זיין קיין יוד.

בערלין, 19. (ספּ. טעל.) ווי ס'שטעלט זיך אַרויס איז היטלער געשטיצט געוואָרען מיט גרויסע געלד־סומען דורכ'ן עקס־קייזער ווילהעלם, אַ סברה אַז די היטלעראַווצעס בעקומען נאָך איצט גרויסע געלד־סומען פון עקס־קייזער ווילהעלם און זיינע פריינד.

בערלין, 19. (ספּ. טעל.) די אָנפאַלען אויף די יודען און דאָס פּאָגראָמירען יודישע געשעפטען אין בערלין זענען אויסגעפיהרט געוואָרען לויט אַ בעשטימטען פּלאַן פון די היטלעראַווצעס. ביי פיל פון די אַרעסטירטע היטלעראַווצעס האָט מען גע־פונען רשימות פון נישט יודישע געשעפטען, וועלכע מ'דאַרף נישט פּאָגראָמירען.

אראבישע פארטיי בעט צו מאכען שלום מיט די יודען

ירושלים, (ספּ. טעל.) די אַראַביש־סעמי־טישע פעראייניגטע פּאַרטיי פון נאַבלוס, וועלכע קעמפט שטאַרק פאַר אַ שלום מיט די יודען, האָט איבערגעגעבען אַ מעמאָראַנדום צו ד״ר שילס, אין וועלכען זיי ערקלערען, אַז אין די בלוטיגע אָנ־פאַלען אויף די יודען אין אויגוסט 1929, איז קיין אַנדערער נישט שולדיג ווי דער גראַנד־מופטי און זיין קליקע, וועלכע פערשפּרייטען די געמיינסטע בלבולים אויף די יודען צווישען די פינסטערע אַרבייטער־מאַסען.

אינ'ם מעמאָראַנדום פערלאַנגען די אַראַבער, אַז די אימיגראַציע נאָך פּאַלעסטינאַ פאַר יודען און די תפילות ביים כותל מערבי זאָלען ערלויבט ווערען, ווייל — ווערט אין מעמאָראַנדום ערקלערט — אונזערע זיידעס און עלטער־זיידעס האָבען תמיד ערלויבט די יודען תפילה־צו־טהון ביי דער הייליגער וואַנט.

ווייטער ווערט אין דעם מעמאָראַנדום אָנגעוויזען, אַז די יודישע קאָלאָניזאַציע אין פּאַלעסטינאַ איז געוועזען אַ גרויסע טובה פאַר'ן לאַנד און דער־פאַר פאָדערען זיי, אַז ד״ר שילס זאָל זעהען צו שאַפען שלום צווישען די יודען און אַראַבער און, אַז עס זאָל גלייך צונויפגערופען ווערען אַ יודיש־אַראַבישע קאָנפערענץ, וואָס זאָל אויסאַרבייטען אַ גינסטיגען פּלאַן פאַר אַ צוקונפטיגער צוזאַמענאַרבייט.

א נייע יודישע געליבטע פון רומע־נישן קעניג קאראל

ווין, (ספּ. טעל.) טראָץ דעם וואָס די יודען האָבען קיין מזל נישט אין רומעניען, וואו זיי ווער־רען פערפאָלגט, איז אָבער זייער קעניג קאַראָל שוין גאָר פריינדליך געשטימט צו די שעהנע יודי־שע טעכטער.

אָט קומט אַ טעלעגראַמע פון בוקאַרעשט, אַז די יודישע שוישפּילערין אַלגאַ העלער, אַ בער־ריהמטע סובּרעטין, איז לעצטענס פון קעניג קאַראָל בעשטימט געוואָרען אַלס קעניגליכע שוישפּילערין.

דאָס איז אָהן צווייפעל אַ גרויסער כבוד פאַר־דערר יודישער שוישפּילערין, עס וואָלט אָבער נישט געשאַדט ווען קעניג קאַראָל זאָל געדענקען אַז אַלע יודישע טעכטער האָבען אויך עלטערן, ברידער, שוועסטער, וועלכע זענען אפשר נישט אַזוי שעהן, אָבער בעשיצט ווערען דאַרפען זיי דאָך.

דערווייל האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז אַלגאַ העלער זאָל זיין די נייע געליבטע פון קעניג קאַראָל אויפ'ן אָרט פון מאַדאַם ליפּעסקו.

פארוואס ענטלויפען סיסטעמאטיש די קאפיטאלען פון דייטשלאנד

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.) אין די היגע באַנק־קרייזען מאַכט מען אויפמערקזאַם, אַז פון דייטשלאַנד ווערען סיסטעמאַטיש אַרויסגעשיקט גרעסערע געלד־בעטראַגען נאָך שווייץ, פראַנקרייך, האָלאַנד א. אַנד. אין די פינאַנץ־קרייזען האָט די ראַזיגע ער־שיינונג אַרויסגערופען אַ געוויסע בעאונרוהיגונג. בלויז אינ'ם לעצטען חודש איז קיין פּאַריז אָנגעקו־מען 350 מיליאָן רייכסמאַרק מ'רעכענט אַז אויף אַזאַ אופן וויל דייטשלאַנד סיסטעמאַטיש זיך פאַרבערייטען צו אַ באַנקראָט: ווען דער גרע־סטער טייל פון איהרע קאַפּיטאַלען וועט זיך געפינען אין אויסלאַנד וועט זי ערקלערען, אַז זי האָט נישט מיט וואָס צו צאָהלען.

און אַנדערע קרייזען האַלט מען, אַז דער אָפּ־פלוס פון די דייטשע קאַפּיטאַלען קיין אויסלאַנד איז אַ צייטווייליגע ערשיינונג, וואָס איז אַרויסגע־רופען געוואָרען מיט די רעזולטאַטען פון די לעצ־טע וואַהלען און דער אונרוהיגער שטימונג פון דער לעצטער צייט.

מאניפעסט פונ'ם ערשטען קאנגרעס פאר'ן ארבייטענדען א״י

בערלין, דער אַלוועלטלעכער קאָנגרעס פאַר'ן אַרבייטענדן א״י האָט אַרויסגעלאָזט פאָלגענדן מאַניפעסט צו די יודישע אַרבייטער פון דער גאַנצער וועלט:

יודישע אַרבייטער, יודישע יוגענד, יודישע פאָלקסמאַסען!

צום ערשטען מאָל אין דער געשיכטע פון דער יודישער אַרבייטער־בעוועגונג, צום ערשטען מאָל אין דער געשיכטע פון יודישען אויפבוי־ווערק אין א״י, האָט זיך אויפ'ן רוף פון דער אַלגעמיינער יודישער אַרבייטער־אָרגאַניזאַציע אין א״י צונויפגע־קומען אַ וועלט־קאָנגרעס, וואָס רעפּרעזענטירט פון אַ פערטעל מיליאָן יודישע אַרבייטס־מענשען, מיט דעם צוועק צו פערפעסטיגען און פערגרעסערען דעם כח פון אָרגאַניזירטען אַרבייטער אין א״י, קעמפען מיט איהם צוזאַמען זיין קאַמף און העלפען איהם און זיין היסטאָרישען שליחות אויפצובויען די יודישע פרייע געזעלשאַפט פון אַרבייט אין א״י.

פון פערשידענע וועלט־טיילן און אַרבייטער־ריכטונגען זענען זיך צוזאַמענגעקומען די אָנטייל־נעמער פון קאָנגרעס, פערטרעטער פון צענדליגער טויזענטער יודישע אַרבייטער אין פּוילען, און פון טויזענטער וועהלער אין ליטא און לעטלאַנד, אין דייטשלאַנד און טשעכאָסלאָוואַקיע, ענגלאַנד, בעלגיען און רומעניען — פון 24 לענדער איבער דער וועלט, אָנגעהעריגע פון אַלע אַרבייטער־ריכטונגען און ציוניזם און פון אַרבייטער־ריכטונ־גען, וואָס שטייען מחוץ פון ציוניזם, פערטרעטער פון יוגענד־פעראַיינען און החלוץ־אָרגאַני־זאַציעס, וואָס בעטראַכטען זיך אַלס די רעזערוואַר פאַר דער א״י אַרבייטערשאַפט, און בכלל, וועלכע האָבען זיך ערשט איצט אָנגעשלאָסען אין די שורה פון איהרע פריינד, סאָציאַליסטען, וואָס בעוואונדערן די געזעלשאַפטלעכע בעניי'ענג'ע סאָציאַליסטישע און פאָלקסטימלעכע פונ'ם יודישען אַרבייטער אין א״י און פאָלקסמענשען וואָס ווייסען הויך אָפּ־צושאַצען די נאַציאָנאַל־בעפרייענדע און פאָלקס־געזונט־מאַכענדיגע אויפגאַבע וואָס עס האָט גע־נומען אויף זיך און פערווירקליכט דער א״י אַרבייטער.

זיי אַלע, נישט קוקענדיג אויף דער גאַנצער פערשידענאַרטיגקייט פון זייערע פּאָליטישע אַנשוי־אונגען, פעראייניגען זיך אין איין איינציגע פליכט־בעוואוסטזיין שאַפען אין גאַנצער וועלט אַ פער־אייניגטען כח כדי צו שיצען, פערפעסטיגען און צו פערגרעסערען דעם יודישען אַרבייטער אין לאַנד.

רעפּרעזענטירענדיג פאַר דער גאַנצער וועלט די איינהייטליכקייט און געלאָסענקייט פון זיין ראַ־דיגען ווילען, פערלענגט דער קאָנגרעס דעם ישוב פאַר דער פאָלק־אָרגאַניזאַציע אַרום דער א״י אַרבייטערשאַפט און איהר הסתדרות, פּראָקלאַמירט די שאַפונג פון דער וועלט־ליגא פאַר'ן אַרבייטענדען א״י.

די ליגא וועט בעטראַכטען אַלס איהר אויפ־גאַבע אַרויסצובעווייזען הילף דעם א״י אַרבייטער, וואָס איז אָרגאַניזירט אין זיין הסתדרות, איהר טריי־קייט צו זיין גורל און איהר ענטשלאָסענקייט צו שטעלען זיך אין קאַמף פאַר זיין רעכט אויף אַרבייט, פאַר זיין אויטאָנאָם, ווירטשאַפטליך און קולטורעלע מעטי־קייט, פאַר'ן שוץ און גלייכבערעכטיגקייט פון זיין ניי געשאַפענע לעבענס־פאָרמען (קבוצה, קבוץ, מושב) און וועט נעמען אויף זיך צו שטאַרקען זיין פראַגע, אָפּוועהרען די אָנגריפען אויף איהם פון יעדען צד און געבען איהם זיין פולע מאָראַלישע, פּאָליטישע און פינאַנציעלע חבר־הילף.

נישט בלויז מיט אַ בעפריינדעטער אידעע קומט דער א״י אַרבייטער צו אַלע זיינע פריינד אין דער וועלט, נאָר מיט אַ גרויסער אָפּגענומענער־אַרבייט, נישט צוליב זיין שוואַכקייט דאַרף ער די הילף, נאָר צוליב זיין און אונזער אַלעמענס פעלזענפעסטען גלוי־בען און קלאָהרער ערקענטניש, אַז דאָס אָנגעהויבענע אַרבייטער־ווערק קען, זאָל און וועט וואַקסען און גרויס וואַקסען ביז עס וועט אויסגעקעמפט און אויפגעבויט ווערען דאָס פרייע יודישע היימלאַנד אין א״י אויף יסודות פון גערעכטער אַרבייט, נאַצי־אָנאַלער אומאָפּהענגיגקייט, סאָציאַליסטישער פער־ווירקליכונג און אינטערנאַציאָנאַלער סאָלידאַריטעט.

ספארט-בעוועגונג

ליגע-מעטשען

קראָקאָ
גאַרבאַרניאַ — וואַרטאַ 1:1
וואַרשאָ
לעגיאַ — פּאָגאָן 1:1
לעמבערג
טשאַרני — וויסלאַ 2:3
לאָדז
ל. ט. ס. ג. — וואַרשאַוויאַנקאַ 2:2

מיט'ן דאָזיגען רעזולטאַט האָט זיך ל.ט.ס.ג. געזיכערט, אַז זי וועט נישט אַרויספאַלען פון דער ליגע.

קאמפען וועגען אריינקומען אין דער ליגע

קאַטאָוויץ
ה. ק. ס. — וואַרטאַ (זאַווערטשע)...
לובלין
לעביאַ — אוניאַ 1:5

פריינדשאפטס-שפילען

קעניגס־הוטע
רוך — קראַקאָוויאַ 2:2
לאָדז
ל. ק. ס. — ו. ק. ס. 3:7
קאַליש. ספּ.־קלוב — זיעדנאַטשעניע 3:5

דערמיט האָט זיך דער קאַלישער ספּאָרט־קלוב געזיכערט דאָס איבערגעהן אין דער א־קלאַס.

ספּ.־קלוב קאַלושקי — הוראַגאַן 0:2
טוריסטען — ווידזעוו 2:2

פינג-פאנג-טורנעע

פון יודישע קלובען אונטער'ן פּראָ־טעקטאָראַט פון קרייז־פערבאַנד מכבי

דאָס ערשטע אָרט האָט פערנומען „מכבי" (פּאַביאַניץ), דאָס צווייטע — „מכבי" (זגערזש), דאָס דריטע — „קדימה" (לאָדז). ווייטער זענען געבליבען „בר כוכבא" און „חשמונאי" (לאָדז).

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז די ביוראָ פון

ד. מאַנעלאַ

וועלכע איז געוואָרען געפיהרט אויף פּיעטריקאָווער 17, אין 2־טען הויף זאַכאָדניע 52 איז פון 16־טען אָן **איבערגעטראָגען** געוואָרען אויף פּיעטריקאָווער 17 אין **ערשטען הויף לינקע אָפיצינע** פּאַרטער, וואו עס וועט ווייטער ווערען ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס, קלאַוזולעס און זאַבעזפּיטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען.

מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ.

בעמ.: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערט ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

צו דער עפענטליכקייט!

שוין העכער אַ יאָהר צייט, זייט ס'איז געשטאָרבען מיין זעליגער פאָטער **ישראל מאַנעלאַ** וועלכער האָט געגרינדעט דאָס בעקאַנטע **רעכטסקאָנסולענטען־ביוראָ** אויף פּיעטריקאָווער 17 (זאַכאָדניאַ 52), צווייטער הויף, טעלעפאָן 148-79.

אַ דאַנק זיין ענערגיע און פּינקטליכע אומזיסטע אינפאָרמאַציעס טויזענדער אונבעמיטעלטע מענשען האָבען איהם געשאַפען פּאָפּולאַריטעט און פערטרויען מצד דער יודישער בעפעלקערונג.

אויס רחמנות האָט מיין זעליגער פאָטער אַריינגענומען אין ביוראָ זיינעם אַ יונגערען ברודער דוד, וועלכער איז געווען אַ צווייטראַנגיגע געהילפס־קראַפט. אויך נאָך מיין פאָטערס טויט איז דערזעל־בער געבליבען אין ביוראָ און אַלע וויכטיגע ענינים זענען ערלעדיגט געוואָרען דורך אַנגאַזשירטע קוואַליפיצירטע פאַכמענער. מיט איינמאָל האָט דערזעלבער דוד מאַנעלאַ געהאַט די העזה און געעפענט אַ ביוראָ אין דעם זעלבען הויף און מעלדען אין דער פּרעסע, אַז דאָס ביוראָ איז איבערגעטראָגען געוואָרען אויפ'ן ערשטען הויף, פּיעטריקאָווער 17.

איך ערקלער דעריבער דער עפענטליכקייט, אַז דאָס רעכטסקאָנסולענטען־ביוראָ פון מיין זעליגען פאָטער, וואָס ווערט אָנגעפיהרט פון די בעסטע קוואַליפיצירטע פאַכלייט, געפינט זיך

אויף דעמזעלבען אָרט, פּיעטריקאָווער 17, 2־טער הויף (זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

איך בין איבערצייגט, אַז די לאָדזער בעפעלקערונג וועט ווייטער שענקען איהר צוטרוי אונזער ביוראָ און וועט זיך נישט לאָזען מערפיהרען דורך אַ מענשען, וואָס געהט מיט קרומע וועגען, אַריינפיהרען אין טעות אונזערע קליענטען.

צוליב דער גענעראַל־פּראָבע ווערט היינט נישט געשפּילט!

מאָרגען, דינסטאָג, דעם 21־טען אָקטאָבער

ערעפענונג פון ווינטער־סעזאָן!

פּרעמיערע פון דער רעוואָלוציאָנס־רעווי

„נאָר פאַר דערוואַקסענע"

מיט'ן אָנטייל פון גאַנצען פּערסאָנאַל, ווי אויך ניי־אַנגאַזשירטע אַרטיסטען פון דער הויפּטשטאָט.

רעווי־טעאַטער

„Dobry Wieczór"

אין איינענעם נייעם לאָקאַל אויף

קאַפּערניקאַ 16, טעלעפאָן 184-66

בילעטער מיט די טראַמוואַיען: 5, 6, 7, 9, 16.

דאָס מינדערהייטען־פּראָגראַם פון פּ.פּ.ס.

און דער דייטשער אַרבייטס־פּאַרטיי

שטימען פון דער פּוילישער פּרעסע

די ענדעקישע „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" קעהרט זיך ווידעראַמאָל אום צו דער אַלטער טענה, אַז די איצטיגע רעגירונג האָט נישט קיין בעשטימטען פּראָגראַם.

„דער פריהערדיגער סיים, שרייבט די צייטונג איז פונאַנדערגעלאָזט געוואָרען דערפאַר, ווייל ער איז נישט געווען פעהיג דורכצופיהרען די רעפאָרם פון דער קאָנסטיטוציע. אָבער צי האָבען די, וועלכע מאַכען דעם דאָזיגען פאָרוואורף, באַטש דעפינירט, ווי אַזוי דאַרף אויסזעהן די נייע אָרדנונג? יאָ — מיר לייענען אין איינעם פון די סאַנאַציע־בלעטער, אַ בלאַט, וואָס רעפּרעזענטירט די ווירטשאַפטליכע ספערען, אַז פוילען האָט שוין אַ נייע אָרדנונג „אין דער פּערזאָן פון מאַרשאַל פּילסודסקי". ווען עמיצער וואָלט וועלען אָפּשפּעטען פון דער פּראָגראַמלאָזיג־קייט פון רעגירונגס־לאַגער אויף דעם געביט, וואָלט ער עס בעסער נישט געקאָנט מאַכען, זאָגט, עס ווערען נאָך פערשפּרייט אויפרופען מיט'ן קאָנסטי־טוציע־פּראָגראַם פון הי׳ וואַצלאַוו שיעראָשעווסקי, מיט אַ פּראָיעקט איינצופיהרען די וואַהלען פון פּרע־זידענט דורך אַ פּלעביסציט און פאָלקס־רעפערענדום אין די וויכטיגסטע פראגען". און מיט וואס ווערט אויסגעפיהלט אָט דער חלל? מיט ליאַרעם, קאָסט־באַרע פּראָפּאַגאַנדע, גרויסען דרוק אויף די וועה־לער, שוין נישט רעדענדיג וועגען מעהר דראַסטישע אופנים פון האַנדלונג".

„ראָבאָטניק" ברענגט אַנ׳ערקלערונג, אַ מין געמיינזאַמען מאַניפעסט פון דער פּוילישער סאָ־ציאַליסטישער פּאַרטיי און דער דייטשער אַרבייטער־פּאַרטיי וועגען זייער צוטרעטען צום „צענטראָלעוו". אין דער ערקלערונג ווערט געזאָגט, אַז ביידע פּאַר־טייען, „שטעהענדיג אויפ'ן יסוד פון דער דאָקטרין און אידעאָלאָגיע פון סאָציאַליזם וועלען ווייטער קעמפען האַנד ביי האַנד פאַר דער גאַנצקייט פון סאָציאַליסטישען פּראָגראַם אויף אַלע געביטען פון עפענטליכען לעבען אין לאַנד און וועלען נישט איבעררייסען די סאָלידאַריטעט מיט אַנדערע סאָ־ציאַליסטישע פּאַרטייען פון די נאַציאָנאַלע מינדער־הייטען, הגם אָט די פּאַרטייען זענען געווען געצוואונגען אויסצוקלויבען אַנ׳אַנדער וועג אין דער איצ־טיגער וואַהל־קאַמפּאַניע.

„די פּוילישע סאָציאַליסטישע פּאַרטיי און די דייטשע אַרבייטער־פּאַרטיי אין פּוילען אַנערקענען געמיינזאַם, אַז די נאַציאָנאַלע פראַגע איז אין פּוי־לען איינס פון די גרונד־פּראָבלעמען אין קאַמף פאַר דעמאָקראַטיע, ביידע פּאַרטייען וועלען נישט אויפהערען צו שטרעבען איינצופיהרען אין לעבען דאָס סאָ־ציאַליסטישע מינדערהייטען־פּראָגראַם. וואָס שטיצט זיך אין פּוילען אויף דריי יסודות:

1)ווירקליכע גלייכבערעכטיגונג אין יעדער הינזיכט פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען מיט די בירגער פון דער פּוילישער נאַציאָנאַליטעט;

2) טעריטאָריאַלע אויטאָנאָמיע פאַר די מינ־דערהייטען, וואָס וואוינען קאָמפּאַקט אויף געוויסע שטחים;

3) קולטורעלע און שול־אויטאָנאָמיע פאַר די אַזויגערופענע צוזייטע מינדערהייטען".

די בעפעל־קערונג איז אונצופרידען,

אָבער די מאַכט האַלט זיך פעסט

דער „טיימס" וועגען דער לאַגע אין סאָוויעט־רוסלאַנד

אַ מיטאַרבייטער פון דער „טיימס" [illegible] האָט בעזוכט סאָוויעט־רוסלאַנד שרייבט וועגען דעם איצטיגען מצב אין לאַנד:

„נישט קוקענדיג אויף דער גרויסער [illegible] דענהייט פון דער בעפעלקערונג, איז די [illegible] פער־העלטנישמעסיג שטאַרק, ווייל אין לאַנד איז נישטאָ קיין אָרגאַניזירטע אָפּאָזיציע. יעדער פּרוב פון קאַמף שטויסט זיך אָן אויף אַנ׳ענערגישען ווידערשטאַנד מצד דער ג.פּ.או. ווייטער וועלען מסתם זיין אומ־רוהען, אָבער זיי וועלען זיכער נישט ברענגען צום פאַלען פון דער סאָוויעטען־מאַכט. ס'איז אַ גרוי־סער ספק צי די רויטע אַרמעי וועט אַרויסטרעטען געגען קרעמל. ס'איז אָבער מעגליך, עס זאָל קומען אַ פּאָפּולערער מיליטערישער פיהרער פון טיפּ פון אַוואַנטוריסט בליכער, וועלכער וועט אַראָפּוואַרפען סטאַלינען.

אויב אָבער אַ רעוואָלוציע איז ווייניג וואַהר־שיינליך, זענען מעגליך ערנסטע שינוים אין דער רעגירענדער פּאַרטיי גופא. די רעכטע אָפּאָזיציע, נישט קוקענדיג אויף איהר מפּלה אויפ'ן לעצטען פּאַרטיי־צוזאַמענפאָהר, לעבט און ענטוויקעלט זיך. ווינטער־צייט, אין [illegible] מיט די אומפער־מיידליכע אינערליכע שווועריגקייטען, וועט זיך איהר השפּעה אָהן ספק פערשטאַרקען. אפילו [illegible] גיט מען זיך אָפּ אַ דין וחשבון אַז דער קורס מוז געלינדערט ווערען.

פיל וועט זיין אָפּהענגיג פון די אויסערליכע געשעהענישען. דער קאַמף געגען סאָוויעטישען דעמפּינג וועט זיכער שטערען דורכצופיהרען דעם פינף־יאָהר־פּלאַן, ווייל אָהן אַ פערשט[illegible] עקס פּאָרט האָט די סאָוויעט־רעגירונג נישט פון וואַנען צו נעהמען מיטלען. מעגליך, אַז די פיבערהאַפטיגע אינדוסטריאַליזאַציע איז אַ רעזולטאַט פון דער מורא פאַר אַ קריג. אין איצטיגען מאָמענט ווילען די באַל־שעוויקעס נישט קיין קריג: זיי זענען נאָך נישט צו־געגרייט. אָבער וואָס וועט זיין אין א 4—5 יאָהר אַרום איז שווער צו זאָגען. די פערשטאַרקטע ענט־וויקלונג פון דער מיליטערישער אינדוסטריע און די מיליטאַריזאַציע פון דער יוגענד לאָזט פיל הענקען. אין איניגע קאָמוניסטישע קרייזען האַלט מען, אַז דער קריג וועט אויסברעכען אין יאָהר 1935, און צו דער צייט וועט סאָוויעט־רוסלאַנד זיין גענוג שטאַרק.

די השערה אַז אַ קריג וועט אומפערמיידליך ברענגען צו אַנ׳אויפשטאַנד, איז, לויט דער מיינונג פון אויטאָר, נישט בעגרינדעט. ער ציטירט די ווערטער פון איינעם אַ פערביסענעם שונא פון סאָוויעטישען רעזשים: „איך האָס די באָלשעווי־קעס, נאָר אויב עס וועט אויסברעכען אַ קריג, וועל איך תיכף געהן פערטיידיגען רוסלאַנד, אומאָפּ־הענגיג דערפון, צי ביי דער מאַכט וועלען שטעהן באָלשעוויקעס אָדער אַנדערע, און אַזוי וועלען האַנ־דלען אַלע רוסישע פּאַטריאָטען".

דער קריג פון דער צוקונפט

די נייעסטע שרעקליכע קריגס־משחיתים

י. דזשאַנז, דער מיליטערישער בעריכטער־שטאַטער פון דער אַמעריקאַנער רעגירונג אין יאָהר 1918, האָט אונטערגענומען אויסצופאָרשען וואָס עס וועט מיט זיך פאָרשטעלען דער צוקונפטיגער קריג אין פערגלייך מיט דעם לעצטען וועלט־קריג. אַ דאַנק זיינע השפעות איז איהם געלונגען צו בע־קומען זעהר אַ רייכען און [illegible] מאַטעריאַל.

דזשאַנס האָט קודם כל בעזוכט די פעסטונג סענדעי הוק, אַ וויכטיגען פונקט ביים אַטלאַנטישען אָקעאַן און האָט פעסטגעשטעלט אָט וואָס.

די ריזיגע 30־צענטימעטערדיגע האַרמאַטען אויף צעמענט־געשטעלען פון צעהן מעטער דיק, וואָס יעדער קאָסט 120 טויזענד דאָלאַר, ווערען שוין בעטראַכט אַלס אַלטמאָדישע. איצט ווערען איינ־געפיהרט נייע האַרמאַטען, וועלכע צילען אויף אַ מרחק פון פערציג קילאָמעטער. די קוילען פון אַזאַ האַרמאַט טרעפען אין ציל, וואָס געפינט זיך 127 מעטער נידריגער פאַר דער ליניע פון האָריזאָנט, דאָס איז כדי צו טרעפען אין שיפען, וועלכע זענען אין די גרעניצען פון האָריזאָנט־שטח נישט צו בע־מערקען. אין די צעמענט־טיפען [illegible] פון דער פעס־טונג געפינען זיך בעהעלטענישען מיט טעלעפאָן און ראַדיאָ־פערבינדונג; דאָרט פיהרען דורך אָפי־צירען־אינזשעניערען גענויע מאַטעמאַטישע אויס־רעכענונגען, וועלכע ווערען דערנאָך אין דער פאָרם פון בעפעהלען איבערגעגעבען צו [illegible] בעדינונג, ווי אַזוי אָנצושטעלען דעם ציל.

דזשאַנס האָט דאַן בעקומען ווייטערדיגע אינ־פאָרמאַציעס: די ברייט פון די לופּעס אין די נייע האַרמאַטען, אין פערציג צענטימעטער. די [illegible] הערס זענען אָבער אַזוי עמפינדליך, אַז [illegible] אויפ־רייס קומט פאָר ביים מינדעסטען אָנריהר אין א מיליטערישען גאַז־באַלאָן, אָדער זיי זענען אַזוי ווידערשטאַנדסקרעפטיג, אַז זיי רייסען אויף ערשט נאָכדעם, ווי זיי האָבען דורכגעשלאָגען אַ פאַנצער־פּליטע. דער פּולווער, וואָס ווערט בענוצט, ווערט נישט קאַליע פון פייכטקייט און רייסט אויף אָהן אַ פלאַם ביים אַרויספליהען פון דער לופע, באַמ־בעס פון פערשידענעם געוויכט זענען געמאַכט אַזוי, אַז זיי עקספּלאָדירען אָדער ביים אָנריהרען אָן וואַ־סער, אָדער ביים אָנריהרען אין א געביידע, שיף, אָפּהענגיג פון אָרט און פון מאָמענט.

כעמישע שטאָפען — גאַזען — וועלכע יעדער פון די קעמפענדע צדדים האָט אין לעצטען קריג זיך נישט הערוועגט פולקאָם אָנצוווענדען אויס מורא פאַר רעוואַנש פון אַנדערען צד ווערען איצט פּראָ־דוצירט אַלץ מעהר און אַלץ פערשידענאַרטיגער,

היימוועהר־פיהרער — עסטרייכישער אינערן־מיניסטער

אין דעם נייעם עסטרייכישען קאַבינעט זאָל אַלס אינערן־מיניסטער בעשטימט ווערען דער פיהרער פון דער היימוועהר פירשט רידיגער פאָן שטאַרהעמבערג

אָנהויבענדיג פון גאַזען, וואָס רופען אַרויס הוסטען, געלעכטער אָדער טרעהרען און ענדיגענדיג מיט שרעקליכע גאַזען, וועלכע ברענגען דעם טויט און די מוראדיגסטע יסורים.

די טעכנישע עראָבערונגען זענען געוואַלדיגע. דער מאָדערנער טאַנק, אַ שטייגער, קאָן לויט זיין שנעלקייט און אויסהאַלטעוודיגקייט, ערפילען די אַרבייט פון אַכציג טאַנקען פון לעצטען קריג. מיט אַ צוועלף יאָהר צוריק איז דאָס שיסען פון אַ טאַנק, בפרט דאָס צילעווען געווען זעהר שווער, ווייל דער טאַנק האָט זיך אָהן אויפהער געשאָקעלט, די דאָזיגע שוועריגקייט איז איצט בעזייטיגט גע־וואָרען דורכדעם, וואָס די האַרמאַטען און פּולע־מיאָטען אויף די טאַנקען ווערען מאָנטירט אויף מעכטיגע שפּריינגפעדערען. פאַר׳ן קינפטיגען קריג ווערען צוגעגרייט טויזענדער אַזעלכע טאַנקען.

אַ חוץ טאַנקען ווערען צוגעגרייט אַ גרויסע צאָהל געפּאַנצערטע טראַנספּאָרט־אויטאָס, אין וועל־כע די סאָלדאַטען וועלען צוגעשטעלט ווערען ביז צו דער ליניע פון פראָנט. דער אָקאָפּען־קאַמף פון פאָריגען קריג וועט מוזען אויפהערען צוליב די אַעראָפּלאַן־אָנגריפען פון אויבען און די טאַנקען־אָנ־גריפען פון פאָרענט.

כדי צו קעמפען געגען די טאַנקען זענען ער־פונדען געוואָרען נייע באָמבעס, וועלכע צורייסען די ערד אַזוי, אַז אַפילו דער שנעלסטער און „רעפּ־טיגסטער טאַנק מוז פאַראַליזירט ווערען. די קלענ־סטע פון אָט די באָמבעס רייסט אַרויס זעכציג טאָן ערד. אויסגראָבענדיג אַ גרוב פון צוויי מעטער די טיף און זיבען מעטער די ברייט. און ס׳זענען פערהאַן באָמבעס וואָס רייסען אַרויס 4000 טאָן ערד.

כדי אונשעדליך צו מאַכען די אַעראָפּלאַנען זענען ערפונדען געוואָרען נייע מינים האַרמאַטען: אַ באַטערייע פון 4 אַזעלכע האַרמאַטען וואַרפט אַרויס אין משך פון אַ מינוט 72 קוילען, וואָס עקס־פּלאָדירען און בעשיטען דעם גאַנצען שטח, אין וועל־כען דער אַעראָפּלאַן בעוועגט זיך און דערביי אַזוי בויך ווי הויך עס קאָן גרייכען דער אַעראָפּלאַן.

די העלדען פון דער גאַס

דייטשלאַנד שטעהט פאַר שווערע טעג אַלס אונ־פערמיידליכער רעזולטאַט דערפון, וואָס אויף דער אויבערפלאַך פון פּאָליטישען לעבען זענען אַרויפ־געשוואומען די „אונפעראַנטוואָרטליכע". אויב אין פּאַרלאַמענט גופא האָבען זיך די היטלעראָווצעס בענוגענט דערמיט וואָס זיי זענען געקומען אין זייערע „קאַמפּס־אוניפאָרמען" און האָבען געמאַכט ליאַרמען פון די ערטער, האָבען זיך אויף די גאַסען פון בערלין אָפּגעשפּילט סצענעס, וועלכע רופען אַרויס בעאונרוהיגונג סיי אין דייטשלאַנד, סיי אויס־ער די גרעניצען פון דייטשלאַנד.

ווער האָט איינגעאָרדענט דעם שענדליכען פּאָ־גראָם אין בערלינער האַנדעלס־צענטער?

לויט דער איינשטימיגער בעהויפּטונג פון דער בערלינער פּרעסע זענען די שולדיגע אין [illegible] עקסצעסען די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען, (היטלעראָווצעס), דאָס, וואָס שויפענסטער זענען אויסגעהאַקט געוואָרען בלויז אין יודישע געשעפטען וואָס צווישען די אַרעסטירטע זענען פערהאַן בלויז נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען — דאָס איז אַ גאַנץ גע־נוגענדער בעוויז. די פיהרער גופא פון די נאַציאָ־נאַל־סאָציאַליסטען האָבען אַרויסגעלאָזט אַנ׳ערקלע־רונג, אַז זיי זענען נישט שולדיג, אַז שולדיג זענען קאָמוניסטישע פּראָוואָקאַטאָרען. צי האָט [illegible] די שעהנע לייט געהעצט, אָדער זיי האָבען זייער פיינע אַרבייט געטון לויט דעם אייגענעם [illegible] — דערפון בייט זיך גאָרנישט. אַ פאַקט איז, אַז זייער ערשטער אויפטריט איז געווען צו שאַפען אַ פּאָגראָם און פּאָגראָם־אַטמאָספערע.

די היטלעראָווצעס זענען פעהיג נאָר צו זיין די „העלדען פון דער גאַס", נאָר איינאָרדנען דעמאָנ־סטראַציעס און סקאַנדאַלען. קיין אַנדער פּראָגראַם קאָנען זיי נישט פערווירקליכען. אַפילו אין די ער־קלערונגען פון זייערע פיהרער פיהלט זיך אַזאַ אונמעכטיגקייט. ערשט די טעג האָט איין פיהרער זייערער אויף אַ פערזאַמלונג אויף דער פראַגע, צי זיי האָבען ברעה אָפּצושטעלען דאָס צאָהלען, די ענטשעדיגונגען, געענטפערט זעהר כאַראַקטער־ריסטיש: „ניין, מיר וועלען צאָהלען, נאָר מיר וועלען דאָס טון מיט צאָרן, מיט צייהן־קריצען, וואַר־פענדיג אונזער געלד די רויבער אין פּנים אַריין".

די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען הייסט עס, האָבען ברעה צו צאָהלען די רעפּאַראַציעס, זיי וועלען נאָר בעגלייטען די צאָהלונגען מיט גראָבקייטען און מאַקטלאָזיגקייטען. ביי אַזאַ „אינהאַלטרייכען" פּאָ־ליטישען פּראָגראַם, מוזען די היטלעראָווצעס אומבע־דינגט בעהערשען די גאַס, וואו זיי קענען אַרויס־ווייזען זייער „אַקטיוויטעט".

שוין פון לאַנג האָט מען געשמועסט, אַז דער גאַנצער ווייטגעהענדיגער פּלאַן פון די היטלעראָווצעס איז געבויט נישט אַזוי ווייט אויף סקאַנ־דאַלען אין פּאַרלאַמענט, ווי אויף גאַסען־קאַמפען, ביי וועלכע זיי וועלען געווינען דעם איינפלוס אַלס „רעטער" פון לאַנד. מ'האָט גערעכענט אַז די ערשטע גאַסען־[illegible]רעטונגען וועלען מאַכען די קאָמוניסטען, און ערשט דאַן וועלען קומען די היטלעראָווצעס און וועלען אַרויסשטעלען זייערע בעדינגונגען. אָבער די קאָמ[illegible] זענען קליגערע און מעהר געשיקטע טאַקטיקער, און די היטלע־ראָווצעס האָבען אויף זייער שטייגער אָנגעהויבען זייער גאַסען־שטיק.

אָבער ווי אומרוהיג עס איז נישט די שטימונג אין בערלין, ווי עקעלהאַפטיג עס איז נישט דער איינדרוק פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע פּאָגראָ־מען, דאַרף מען זיי קיין בעזונדערס גרויסע בעדייד־טונג נישט צושרייבען. דאָס אַלץ האָט מען גע־קאָנט פאָראויסזעהן, און די מאַכט און דער פּאַר־לאַמענט וועלען בעווייזען אַרויפצולייגען אַ צוים אויף די היטלער־לייט.

פּ. ב.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

פּעטרקאָווער 25, טעל. 126-87

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען

נעמט צו פון 8 – 2 נאַכמ. און פון 6 – 9 אָווענד

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 20 אקטאבער
כה תשרי תרצ"א

זון־אויפגאנג 5.55
זון־אונטערגאנג 5.49

סיים־מארשאלעק דאשינסקי

אויף דער טריער־אקאדעמיע לכבוד נאפיורקאווסקי

נעכטיגע וואהל מיטינגען.—דעמאנסטראציעס און מאניפעסטאציעס.—פאליציי אינטערווענירט אוז פערהיט פון בלוטיגע צוזאמענשטויסען. — ארעסטירטע פ.פ.ס'ווצעס פערהאלטען אין אויספארשונגס ארעסט

(ל) נעכטן 10 א זייגער פריה האט די לאדזער „פ.פ.ס." איינגעארדענט אין שטאטישען טעאטער א גרויסע טרויער־אקאדעמיע געווידמעט דעם אנ־דענק פונ'ם „פ.פ.ס." פיהרער אלעקסאנדער נאפ־יורקאווסקי וועלכער איז דערהרגעט געווארען בעת דער באלשעוויסטישער אינוואזיע.

דער פרעזעס פון שטאט־ראט ה' האלצגרעבער עפענט די אקאדעמיע און שטעלט זיך אפ אויף דער גרויסער אבידה פון די לאדזער פ.פ.ס.

נאך דעם ווי דער ארקעסטער אונטער דער ליי־טונג פון דיריגענט ה' ט. רידער שפילט שאפענס טרויער־מארש, בעווייזט זיך אויף דער טריבונע דער געוועזענער סיים־מארשאלעק דאשינסקי וועל־כער ווערט אויפגענומען דורכ'ן גרויסען פערזאר־מעלטען עולם מיט לאנג דויערנדע אפלאדיסמענ־טען און אויסרופען „זאל לעבען"!

אין א שעה'דיגער רעדע שטעלט ער זיך אפ אויף דער געשיכטע וואס פוילען האט אדורכגעמאכט אין די לעצטע 50 יאהר, ער דערמאהנט די נאציא־נאלע אויפשטאנדען פאר פוילענס בעפרייאונג.

דער רעדנער דערמאנט די ראל וואס פילסודסקי האט געשפילט אין דער בעפרייאונגס בעוועגונג פון פוילען און דערנאך, דערציילט ער:

ס'איז אמאל געקומען איינער פון די פוילישע פרעמיער־מיניסטארען צום דאמאלסדיגען מלוכה־שעף ה' י. פילסודסקי נאך א בעזוך פון לאדז, און ער האט געזאגט: „איך בעוואונדער דעם זייערדיגעם געדולד פון דער ארבייטער בעפעלקערונג אין לאדז, נאך דעם ווי איך האב געזעהען פערזענליך דעם אר־בייטער שטוב, וואו עס וואוינען 20 פערזאנען און וואו דאס איינציגע בעט ווערט קיינמאל נישט אפגעקיהלט און ווי מען שיילט אלטע קארטאפעל וואס זענען צוזאמענגעשנארעט געווארען ביי די טירען פון די רייכע רעסטאראנען.

דער רעדנער פיהרט אויס, אז מ'דארף נישט זיין פערצווייפעלט נאר בעקעמפען די סבות וואס קענען ברענגען צו פערצווייפלונג און פערופענדיג זיך אויפ'ן ביישפיל פון נאפיורקאווסקיס לעבען רופט ער די ארבייטער צום ווייטערען קאמף. די רעדע איז אויפגענומען געווארען מיט שטורמישע אפלאדיסמענטען. דער ארקעסטער שפילט נאך איי־ניגע קאמפאזיציעס און פערענדיגט מיט'ן „טשער־וואני שטאנדאר". ביים פערלאזען דאס טעאטער דורכ'ן גאנג מארשאלעק דאשינסקי האט דער פערזאמעל־טער עולם איהם איינגעארדענט אן אוואציע. פון דער אקאדעמיע איז מארש. דאשינסקי אין בעגלייטונג פון שטאט פרעזידענט זשעמיענצקי אוועקגע־פאהרען אויפ'ן קבר פון נאפיורקאווסקי וואו ס'זע־נען געלעגט געווארען קרענץ אין זיין נאמען, אין נאמען פון א. ק. ר. פ. פ. ס. און פון שטאט־ראט

א טייל פונ'ם עולם איז אוועק דורך ציגעל גאס אויף פעטריקאווער צו דער נארוטאוויטש, פון וואנען ס'זענען דערווייל ארויס די אנטיילנעהמער פון די מיטינגען אין פילהארמאניע און ספלענדיד, וועלכע זענען געגאנגען אין דער ריכטונג צום קבר פון אומבעקאנטען זעלנער.

ווען די אנטיילנעמער אין דער אקאדעמיע האבען זיך געפינען ביי נארוטאוויטש זענען די מיטינג דעמאנסטראנטען פון פילהארמאניע און „ספלענדיד" ארויס מיט א ארקעסטער און בילד פון מארשאל פילסודסקי און געמאכט אויסרופען לכבוד פילסודסקי די פ.פ.ס. האבען אנגעהויבען זינגען דעם „אינטער־נאציאנאל". פון המון זענען געפאלען פערשידענע אויסרופען. פאליציי האט דעם המון פונאנדער־געטריבען, אבער פאר'ן הויז אויף פעטריקאווער 57 איז ווידעראמאל שיער נישט געקומען צו א געשלעג צווישען די דעמאנסטראנטען מיט די פ.פ.ס. וועלכע זענען געגאנגען אויף די טראטוארען אויף ביידע זייטען פון דער גאס. אויך דא האט די פא־ליציי אינטערווענירט און ס'איז געקומען צו א נייעם צוזאמענשטויס אויף פעטריקאווער 83 פאר'ן לאקאל פון פ.פ.ס. דא האט די פאליציי אוועקגעשיקט די פ.פ.ס. און זיי נישט געלאזט ווייטער צו געהען און פיל פון זיי ארעסטירט. פון פאליציי האט מען זיי אפגעפיהרט אין אויספארשונגס־אמט, וואו זיי זענען איבערגעגעבען געווארען צו דער דיספאזיציע פון אויספארשונגס־ריכטער פאר פאליטישע ענינים דעלניק.

ארעסטירט א רויבער בעת ארויב־אנפאל

(—) נעכטען איז די לאדזער פאליציי אלאר־מירט געווארען וועגן א באנדיטען־אנפאל נישט ווייט פון קאלושקי.

א געוויסער יאן וואטקאוויטש פון פיעטרקאוו איז געפארען קיין ווארשא און האט געשלאסען בעקאנטשאפט אין וואגאן מיט 2 מאנספערשוינען.

אין קאלושקי האבען זיי געדארפט צו ווארטען אויפ'ן צוג. אגנעז זיי צוזאמען אריין אין רעסטאראן. דער בעקאנטשאפט האט זיך צווישען זיי פערשטארקט. האבען די ביידע פארגעלעגט וואטקעוויטש'ן ער זאל מיט זיי אריינגעהן אין שטעטיל צו זייערס א בעקאנטען, אויף וואס וו. האט מסכים געווען.

אויפ'ן וועג זענען ביידע בעפאלען וואטקע־וויטשען און ביי איהם צוגערויבט זיין פארטפעל מיט געלד און זענען אנטלאפען.

די אלארמירטע פאליציי איז געלונגען צו כאפען איינעם פון די אנפאלער, א געוויסען יוזעף טשובא.

צו דער אויפמערקזאמקייט פון מורי־הוראות

צו אונז אין רעדאקציע איז געקומען פרוי מינדעל באגינאווסקא לויט'ן מאן טושינסקא און האט דערציילט פאלגענדע געשיכטע:

מיט 11 יאהר צוריק האט זי זיך אין אונגארן געטראפען מיט יחיאל טושינסקי א וועבער־אר־בייטער און האט מיט איהם חתונה געהאט כדת משה וישראל, זי האט אבער אויך נישט פער־נאכלעסיגט — ווי ספאסירט אפט מיט פיל פרויען — די פארמאליטעטען און האט אויך געמאכט חתונה־אקטען. שפעטער זענען זיי צוריקגעקומען קיין פוילען און טושינסקי האט זיך איינגעארדענט אין לאדז אלס וועבער. איצט ארבייט ער אין דער טעקסטיל — פאבריק פון פראפעסארסקי. דאס פאר פאלק האט געפיהרט א רוהיג פאמיליען־לעבען. ביי זיי זענען געבוירען געווארען 2 קינדער: א יונג־געל, וואס איז שוין איצט אלט 9 יאהר און א מיידעלע פון 6 יאהר.

מיט א צייט צוריק האט זיך יחיאל בעקאנט מיט א פרוי צו א מיידעל, א געוויסע רחל ק. און זינט דאן האט זיך פון שטוב ביי איהם ארויסגע־קליבען דער שלום בית און ס'האבען זיך אנגעהויבען רייבערייען און קריגערייען ביז... ביז יחיאל איז איינמאל שוהגעם טאג אוועק פון דער היים און האט איבערגעלאזט די פרוי מיט די קינדער אויף גאטס בארעמהערציגקייט אהן מיטלען צום לעבען.

די פרוי ליידענדיג נויט מיט די קינדער איז אוועקגעפאהרען קיין פיעטרקאוו, דארט געוואוינט א קורצע צייט, צוריקגעקומען קיין לאדז און וואוינט אצינד אויף זאוואדזקא 49.

אבער יחיאל טושינסקי וויל אינגאנצען פטור ווערען פון זיינע פליכטען בנוגע דער פרוי און קינדער, האט ער בעשלאסען געבען דער פרוי א גט, די פרוי וויל אבער ער זאל אויסהאלטען זיינע קינדער, איז טושינסקי געפאלען אויף א פלאן: ער וויל געהן מיט זיין „בעקאנטער" רחל ק. צום רבנ', פארשטעלען זי פאר זיין כלומרשט'ער פרוי און זי אפגעטן. אויף אזא אופן רעכענט ער וועט ער קענען פטור ווערען פון דער פרוי, וואס וועט נישט נעמען ביי איהם קיין גט, ער האט אבער א טעות, ווייל דעם גט וועט מען דארפען אדורכ־פיהרען אויך פארמעל.

די פרוי מינדעל טושינסקא בעט אונז מיר זאלען ווארענען די היגע מורה הוראות און רבנים, אז זיי זאלען איהר מאן יחיאל טו־שינסקי נישט ארויסגעבען קיין גט מיט קיין אנדערער פרוי און אז דער מאן זאל איהר געבען אויף אויס־צוהאלטען די קינדער.

שפראך־קורסען פאר עמיגראנטען ביי'ם „יעאס" ווערען די טעג געעפענט

די היגע אפטיילונג פון דער עמיגראציע־געזעל־שאפט „יעאס", קילינסקע 49 האט בעשלאסען צו בענייען די שפראך־קורסען פאר עמיגראנטען.

אין פערגאנגענעם ווינטער האבען בעזוכט די קורסען ביים „יעאס" 2 הונדערט עמיגראנטען, וועל־כע האבען אין משך פון איניגע חדשים זיך אויס־געלערנט די שפראך פון דעם לאנד, וואוהין זיי האבען שפעטער אויסגעוואנדערט. די עמיגראנטען, למשל וואס זענען געפאהרען אין די דרום־אמעריקאנישע לענדער האבען א דאנק די קורסען זיך אויסגעלערנט שפאניש, און דאס האט זיי ערמעג־ליכט איינצואָרדענען זיך אין די פרעמדע פאר זיי לענדער. דאס איינציגע אין געזען מיט די עמיגראנטען וואס זענען געפאהרען אין די פראנצויזיש, אדער ענגליש רעדענדע לענדער.

היי־יאהר וועלען אויך פארקומען קורסען אויף פראנצויזיש, ענגליש און שפאניש. די פראנצויזי־שע און ענגלישע לעקציעס הייבען זיך אן די טעג. איינשרייבען קען מען זיך אין ביורא פון „יע־אס" טעגליך פון 10 ביז 2 פארמ.

עלטערן!

זונטאג ווערען אנגעהויבען די לעקציעס אין הדר־שולע

אין דער האט לערנען אין פאוושעכנע שולע צו לערנען: עברי, חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, אידישע היסטאריע, רעדען און שרייבען העברעאיש און אידישע ברית וקלפסם צוזאמענשטעלען. ס'ווערען אויך אנגענומען אנפאנגער וואס ס'ווערט אין פערלויף פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינדליך דאווענען. א שטרענג רעליגי־עזע ערציהונג! צוגענגליכע פרייזען.

איינשרייבען טעגליך 2 ביז 8 אבענד.

יחיאל דוד ראזענפעלד

פלאץ קאלנאשטשי (גמע שטאט 6

געגען אפטיקע, ווצבטם, 2. שם.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטש 20

יוד. ארטיסטען־פאריין אין פוילען

בעפולמעכטיגטער דיר. א. שטאקפעדער

דירעקטאריאט פון די פערייניגטע־טעאטערן

לייטער: א. בעזמאן

נור 2 וואכען! נוצט אויס די געלעגענהייט! נור 2 וואכען!

וועט גאסטראלירען דער ליבלינג פון לאדזשער און ווארש. עולם, די אמעריק. קינסטלערין

אננא יאקובאוויטש

היינט, מאנטאג גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פרייזען פון 80 גר.

היימאן יאקובאוויטש'ס גרעסטע שלאגער־אפערעטע, מיט'ן גרעסטען סוקסעס פון אננא יאקובאוויטש אלס „סאסע" פון גאליציען

№№ 20 געזאנג אמעריקאנער חתונה №№ 20 געזאנג

אין 2 אקטען מיט א פראלאג, רעזשיסירט פון היימאן יאקובאוויטש.

עס נעמט אנטייל גאנץ נייער אנסאמבל פון ווארש. טעאטערס (לויט א. ב.)

פרויען: י. פלאום, ש. פלאום, ס. פאזנאנסקא, ר. רעניגער. מענער: מ. אייזענבערג, ח. בראקארזש, י. גרינהויז, י. וויינבערג, ד. לואי, מ. מאקסימאוו, מ. פאזנאנסקי, א. קורץ, ה. פלאום.

גרויסער כאר און פערגרעסערטער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון דיריגענט ל. זעלמאן.

בילעטען צו בעקומען אין דער קאסע פון זאל פילהארמאניע.

וואהל מיטינגען

(2) אין פערלויף פון נעכטיגען טאג זענען אין לאדז פארגעקומען א רייהע וואהל־מיטינגען. אין אפאלא — א מיטינג פון לינקע נ.פ.ר. אין פילהאר־מאניע פון האנדעלס־אנגעשטעלטע, וואס שטיצען די סאנאציע און אין ספלענדיד פון די געוועזענע מיליטער לייט. נאך די מיטינגען אין פילהארמאניע און אין ספלענדיד האבען די אנטיילנעמער געביל־דעט א דעמאנסטראציע איבער דער גאס צום קבר פון אומבעקאנטען זעלנער.

דער מיטינג פון די ארבייטער און פויערים איינהייט, וואס האט געזאלט פארקומען אין ענגלי־שען זאל איז נישט פארגעקומען ווייל די שטעטישע סטאראסטווע האט איהם פערווערט. די פאליציי האט פונאנדערגעטריבען דעם המון וואס האט זיך פערזאמעלט אויף דער גאס.

ציוניסטישער וואהל־קאמיטעט

(בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען)

נעכטען אוועגד איז פארגעקומען אין ביורא פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע א גרעסערע בע־ראטונג פון פארשטעהער פון פעראיינען און אר־גאניזאציעס וועגן די בעפארשטעהענדע סיים־וואה־לען. נאכ'ן רעפעראט פון ד"ר ראזענבלאט איז א־רומגערעדט געווארען דער טעכנישער פלאן פון דער וואהל־אקציע.

* * *

(—) פון דער

אגודה

בעקומען אונז מיטצוטיילען אז די אגודה האט יא א־ריינגעגעבען א קאנדידאטען־ליסטע צום סענאט פאר דער לאדזער וואיעוואדזטווע.

נעכטען איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון לעהרער זשורנאליסטען, דאקטוירים, אנגעשטעלטע — און ארבייטענדער אינטעליגענץ. נאך א רעפע־ראט פון ראטמאן האלענדערסקי איז בעשלאסען גע־ווארען צו שטימען פאר דער ליסטע פון

„פועלי ציון"

ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמיסיע, וואס זאל אנפיהרען די ארבייט צווישען דער אינ־טעליגענץ.

אפטייקן

די היינטיגע נאכט דיזשורען

(2) ליפעץ, (פעטריקאווער 193); מילער, (פעט־ריקאווער 46); גראשקאווסקי, (קאנסטאנטינער 15); פערעלמאן, (ציגעל גאס 64); ניעוויאראווסקי, (א־לעקסאנדראווסקא 37); יאנקעלעוויטש, (אלטער רינג 9).

„די וועלט־מלחמה אין שפיגעל פון דער שעהנער ליטעראטור"

(ל) אויף דער אויבערגדערמאהנטער טעמא האט געלייענט דער בעקאנטער ליטעראטור־פרעלע־גענט ה' ד. ב. מאלקין פון ווארשע. אן אינטערע־סאנטען רעפעראט אין לאקאל פון „קולטור־ליגע".

דער רעפערענט מאכט אן אינטערעסאנטען אי־בערזיכט און צוגלידערט אויף א פאפולערען אופן די ניי־דערשינענע ביכער, וואס האבען אויפגערו־דערט די ליטערארישע וועלט ווי דאס „פייער" פון בארביוס. „אויפ'ן מערב־פראנט נישטא קיין נייעס" און „די פאסירונגען פון בראווען סאלדאט שווייק".

א בלוטיג געשלעג

(—) אויף פיוטרא 46 איז אויסגעבראכען א געשלעג ביי וואס עס זענען פערוואונדעט געווארען פאלא עדעלמאן, יחזקאל וויעזשכאווסקי, שמואל וויטענבערג, מרים גאלדבערג, און הודעס שפיל־פויגעל.

אלע פערוואונדעטע האט מען אפגעפיהרט אין פאליציי־קאמיסאריאט וואו די ארויסגערופענע פא־גאטאוויע האט זיי ערטיילט הילף.

ישראל קוטנער נ. ע.

קיין לאדז איז אנגעקומען די ידיעה אז אין קארלסבאד איז געשטארבען דער בעקאנטער לאד־זער סוחר ישראל קוטנער. דער פערשטארבענער איז געווען נאך זעהר יונג, איינגאנצען 35 יאהר אלט ער האט זיך אבער פערשאפען אין די סוחרישע קרייזען און וואו מ'האט איהם געקענט זעהר א גוטען נאמען. די פאמיליע האט זיך בעמיהט און געבראכט דעם קערפער קיין לאדז וואו ער וועט געבראכט ווערען צו קבורה אויפ'ן היגען יודישען בית עולם.

די לויה וועט פארקומען היינט 12 א זייגער מיטאג, פון קאלישער משאות סטאציע.

„אין פאליש אויף דער קייט"

צו דער נאנסטער פרעמיער פון דער „יודישער טעאטער סטודיע"

עס איז נאך ביי אונז פריש אין זכרון די אויפפיהרונג פון שלום עליכם'ס קאמעדיע „די גאלדגרעבער" ביי דער יודישער טעאטער סטודיע" און „הזמיר". מיר האבען געהאט די מעגליכקייט צו זעהן וואס פאר א רעזולטאטען מען קאן דערגרייכען ביי פאנאטיש אפפערליגיגע ארבייט פון א גרופע ארבייטער יוגענט, וועלכע ניט אוועק אהר פרייע צייט פאר טעאטער סטודיום, און שוין בקרוב וועלען מיר האבען די געלעגענהייט צו זעהן די זעלבע גרופע אידעאליסטען אין א נייער גרויסער אויפפיהרונג, און י. ל. פרץ'ס א דראמע אין 3 אקטען „אין פאליש אויף דער קייט" א ווערק וועלכעס איז נאך נישט געווען געשפילט און אויף די טעאטער ברעטער אין פוילען. די „יודישע טעאטער סטודיע" האט זיך אפגעגעבען א דין וחשבון פון איהר שווערע אויפגאבע ביים אויפפיהרען, י. ל. פרץ'ס א ווערק אויף דער בינע און איז צוגעטרעטען צו דער ארבייט מיט דער גרעסטער אפפערווילינקייט און נאך א 4 חדשים'דיגער ארבייט וועלען מיר שוין בקרוב האבען די מעגליכקייט צו זעהן י. ל. פרץ'ס גרויס ווערק אויף דער בינע.

מיט דער קינסטלערישער לייטונג פיהרען אן: ה' אירעם — רעזשי, הענעך קאן — מוזיק, יצחק ברוינער — דעקאראציעס און קאסטיומען און איזא האראַרי פלאסטיק און טענץ. די פרעמיערע וועט פארקומען אינם אייגענעם טעאטער - זאל פון „הזמיר".

מוזיקאַלישע נאטיצן

פון פילהאַרמאניע-זאַל

די קאָנצערטען האָבען זיך שוין אָנגעהויבען. און כדי איהר ליבע לעזער זאָלט נישט „מורמלען" און נישט האָבען קיין תרעומות אויף מיר. טיילען מיר זיך מיט די איינדרוקען וואָס די ערשטע קאָנצערטען האָבען געמאַכט אויף מיר און במילא אויף אייך, כאָטש אַביסעלע צו־שפעט.

אַדאַ סאַרי איז געווען די ערשטע וואָס האָט אונז ענטציקט מיט איהר האַרציגען געזאַנג. די וואָקאַל־קונסט האָט אין איהר אַ פאָרשטעהערין פון גאָט'ס פונק און גנאָד. אַלץ וואָס זי זינגט איז אַ פראָדוקציע פון האַרץ צו האַרץ. די איינצעלהייטען ווי זי זינגט און מיט וועלכע קינסטלערישע מיטלען איז וויכטיג, און דאָך נישט וויכטיג כדי נישט צו פערווישען מיט איינפאַכע ווערטער דעם גאַנצען איינדרוק וועלכע איז אַזוי גרויס, אַז מען קען לאַנג לאַנג נישט פערגעסען. דער סוד ליגט מסתמא אויסער די קינסטלערישע מיטלען, אין איהר יודישען האַרץ, וועלכע מאַכט פיהלען אפילו די גלייכגילטיגסטע צוהערער.

דרעזדנער־קוואַרטעט ווי אויך די ווינער פיר יודישע קינסטלער וועלכע ווילען אויך זייער חלק אַריינברענגען אין אוצר פון קאַמער־מוזיק, האָבען געהאַט אַ גרויס מוזיקאַלישען ערפאָלג. דען זייער דוכט זיך בעשיידען — אינטימע מוזיצירען איז געטראָגען פון הויך מוזיקאַלישען קינסטלערטום.

דאָ קומט אָבער אַ קאָנטראַסט: וואסיא פריהאדא, וועלכען מען וואגט צו רופען דעם צווייטען פאגאניני — איז געקומען נאָך עכטע וואקאל־אינסטרומענטאל מוזיק מיט זיין אידעל געזאָגט „ווירטואָזיטעט".

ווירטואָזיטעט, — אָט דער מין איז געוואָרען פאָפולער מיט דעם ערשיינען פון יאזש־מוזיק, און אַזוי ווי יאזש־מוזיק ראנגעלט זיך שוין מיט די לעצטע כוחות אַלס אַ נאָך קריג אומנאָרמאַל געבוירענעס און געוואָרענעס, כדי די נערוועען נאָכמעהר און נאָך שטאַרקער צו ערשיטערען, אַזוי ראַנגעלט נאָך מעהר די ביליגע טעכנישע מוזיק - עפעקטען וואס רופען זיך מיט'ן גרויסען נאָמען ווירטואָזיטעט.

וואסיא פריהאדא איז אַ „ווירטואָז" און מעהר נישט, ער און נאָר ער אָפערירט מיט ביליגע טעכנישע — עפעקטען, דעריבער איז פערשטענדליך, וואס גריעג'ס „סאנאטע" און דער זיס־זינגענדיגער פידעל־קאָנצערט פון טשייקאָווסקי'ן איז אַזוי פלאך און טרוקען אַרויסגעקומען. אַזאַ אַרט פילען גלויב איך האָט ווייניג צוהערער בעפרידיגט, און דעריבער רייצט עס נאָר די ליבע גאַלעריע צו פאַרדרעען שטורמיש „ציגיינערווייזער" אין ...לכען זיי און פריהאדא איז אין דער היים.

D—ski.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

זונטאג דעם 20 אקטאבער

11.58 — צייט־סיגנאַל און הייגאל פון מאַריאַצקי־טורם. 12.05 — מוזיק פון גראַמאָפאָן־פּליטען. 13.15 — פּראָגראַם פון טאָג, קינאָ און טעאַטער. 15.50 — לעקציע פון פראַנצויזיש. 16.15 — פּראָגראַם פאַר עלטערע קינדער און פאַר יוגענד. 16.45 — מוזיק פון גראַמאָפאָן־פּליטען. 17.15 — פּאָרלעזונג. 17.45 — לייכטע מוזיק. 18.45 — פּערשידענעס. 19.10 — קאָמוניקאַטען פון דער האַנדעלס קאַמער און טאָג־פּראָגראַם. 20.00 — מוזיקאַלישער פעליעטאָן. 20.15 — צווישען ביכער, איבערזיכט פון די נייעסטע אויסגאַבען. 20.30 — אינטערנאַציאָנאַלער קאָנצערט. 22.00 — דיסקוסיע צווישען בענעדיקט הערץ און טאַנעסלאַוו פּראַזי. 22.15 — מוזיק פון גראַמאָפאָן־פּליטען. 22.35 — קאָמוניקאַטען: מעטעאָראָלאָגישער, פּאָליציי, ספּאָרט, טאַנץ־מוזיק פון ווארשאַ.

ראַבערט שטריקער קאַנדידאַט

צום עסטרייכישען פּאַרלאַמענט

ווינע, 19 (ספּ. טעל.) ראַבערט שטריקער, דער פיהרער פון די דעמאָקראַטישע ציוניסטען וועט אַרויסטרעטען אַלס קאַנדידאַט בעת די קומענדיגע וואַהלען צום עסטרייכישען פּאַרלאַמענט, ער וועט אַנפיהרען די „יודישע ליסטע".

די אַלגעמיינע ציוניסטען האָבען בעשלאָסען זיך ביי די וואַהלען לגמרי נישט צו בעטייליגען.

פרייגעשפּראָכען די אָרעסטירטע פאַר דעמאָנסטרירען געגען ד"ר שילס

תל־אביב, 19. (ספּ. טעל.) דאָ איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון די יוגענדלייט וואָס ...בען איינגעאָרדענט אַ דעמאָנסטראַציע געגען דעם ווינער קאַלאָניען מיניסטער ד"ר שילס, ווען ער איז אָנגעקומען קיין תל־אביב. דער פּראָצעס וועלכער איז פאָרגעקומען אונטער'ן פאָרזיץ פון יודישען ריכטער הרכבי האָט געדויערט אַ גאַנצען טאָג.

אַלע אָנגעקלאָגטע זענען בעפרייט געוואָרען.

עאוגעניוש ריכטער

צום 15־יעהריגען יובילעאום פונ'ם נאטשאַלניק פון דער שטייער־אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט

צוליב אַ שטרייט צווישען סקאַלאַן און סטאַליפּין

איז יאַגאַדזשינסקי אַפּגעראַטעוועט געוואָרען פון טויט

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש) אין דער פּרעסע האָבען זיך בעוויזען ידיעות, אַז סקאַלאָן האָט אין 1906 י. בעגנעדיגט דעם אָנפאַלער אויף איהם יאַגאַדזשינסקי, וועלכער ווערט אַצינד בעשולדיגט אין פלאַנירען אַן אַטענטאַט אויפ'ן מיניסטער פיל־סודסקי און שייכות מיט דעם ברענגט די אָפּיציעלע פּרעסע־אַגענטור „איסקראַ" אַ בריף פון טימוש־טשאַסקי, וועלכער איז בשעתו געווען מיט דעם צום טויט־פערמשפּטען יאַגאַדזשינסקי'ן אין בריף שרייבט טשאַסקי, אַז יאַגאַדזשינסקי האָט איהם דערצעהלט וועגען זיין ענין פאָלגענדעס:

„ראָס געריכט האָט מיך פעראורטיילט צום טויט דורך הענגען. גענ. גוב. סקאַלאָן האָט אַלע טויט־אורטיילען פערביטען אויף אייביגע קאַטאָרגע.

מיר אָבער צוליב דעם, וואָס די „אָכראַנקע" אויף דער פּאַוויליאָן איז געווען פערבונדען מיט אַנ'אַנפאַל אויף דער פּערזאָן פון גען. גובערנאַטאָר האָט ער די טויט־שטראָף נישט געוואָלט פערביטען. און מ'האָט מיך געוואָלט טאַקע אויפהענגען,

לסוף איז מיין טויט־אורטייל ראָך פּערביטען געוואָרען אויף אייביגע קאַטאָרגע דורך סטאָליפּינ'ען" יאַגאַדזשינסקי איז דערמאָלט אַלט געווען 17 יאָהר, ער איז אַזוי אַרום געווען מינדעריעהריג, און אויך איהם איז נישט חל געווען קיין טויט־אורטייל. סטאָליפּין, וועלכער האָט נישט געלעבט בשלום מיט סקאַלאָנ'ען, האָט אויסגענוצט די געלעגענהייט און געגען דעם ווילען פון סקאַלאָנ'ען נישט געלאָזט געהענגען צו דער תליה דעם 17 יעהריגען יונגעל.

דער 50-יעהריגער יובילעי פון וול. זשאַבאָטינסקי

פּאַריז, (ספּ. טעל) דעם 18־טען אָקטאָבער איז דער בעוואוסטער ציוניסטישער פיהרער, שריפטשטעלער און שעפער פון יודישען לעגיאָן, וול. זשאַבאָטינסקי אַלט געוואָרען 50 יאָהר.

אין דער גאַנצער ציוניסטישער וועלט, גרייט מען צו אימפּאָזאַנטע פייערונגען לכבוד דעם בעריהמטען בעל יובל.

„פערקויפט" דעם וואַרשאַווער הויפּט-וואָקזאַל אין אַ דאַנסינג-זאַל

דרייסטע שווינדעל-אַפערע אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש) ד יאיינפאַלען פון פערשידענע שווינדלער און די לייכטגלויביגע פון די בעשווינדעלטע איז זיך גאָר שווער פאָרצושטעלען. וועגען אַזאַ אויסערגעוועהנליכען פאַל טיילט אונז מיט איצט פון וואַרשאַ.

קיין וואַרשע איז פון פּויזען געקומען אַ צוריקגעקומענער פון אַמעריקע וויטאַשעק כדי צו געפינען דאָרט עפּעס אַ תכלית פאַר זיינע פאַר דאָלאַר וואָס ער האָט מיטגעבראַכט פון אַמעריקע. זוכענדיג אַזוי אַרום האָט ער אָנגעטראָפען עפּעס אַ פּערשוין וואָס האָט איהם פאָרגעשלאָגען צו קויפען דעם.... וואַרשאָווער וואָקזאַל און דאָרט איינאָרדענען אַ דאַנסיג־זאַל. ווי דער פּערשוין האָט אינפאָרמירט וויטאַשעק ווערט דער וואָקזאַל אַריבערגעטראָגען פון ביי יאָהר אויף אַ נייעם אָרט. דערווייל האָט וויטאַשעק וועלכען דעם פאַרשלאַג האָט געוואַלדיג אָנגעשמעקט געגעבען דעם פּערשוין 5 טויזענד זל. אויף ד יערשטע הוצאות, וואָס זענען פערבונדען מיט איבערבויען דעם וואָקזאַל און אַ פּאַר טאָג אומזיסט געוואַרט, אַז דער פּערשוין זאָל צו איהם קומען נאָך ווייטערדיגע פעראָרדנונגען.

אַזוי ווי דער פּערשוין איז מעהר נישט געקומען און ביי וויטאַשעק'ן זענען דערווייל אוועק אַלץ וואָס ער האָט געהאַט מיט זיך אויף הוצאות, האָט ער זיך געווענדעט צום מאַגיסטראַט אַז ער זאָל איהם אַרויסגעבען אַ הלוואה אויף צוריקצופאָהרען קיין פּויזען.

וועגען דעם שווינדעל איז געמאָלדען געוואָרען דער פּאָליציי וועלכע זוכט דעם שווינדלער, אָבער אויסזוכען איהם איז שווער, ווייל וויטאַשעק ווייסט נישט זיין נאָמען און האָט נישט אָנגעגעבען קיין שום סמנים.

אַנ'ענטוישטער איז דער געוועזענער אַמעריקאַנער צוריקגעפאָהרען פון וואַרשאַ אין זיין גרויסשטאָט פּויזען.

פאַבריק פון

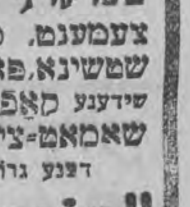

אייוועז און קוכעז

קאַפּלאַנע און שאַמאַט

פּערש. מוסטערען און סאָרטען

פערקויף פון בוי-אַרטיקלען

צעמענט. קאַלך, גיפּס, קרייד, שטשינאַ, פּאַפּע, סמאָלע, ווי אויך פּערשידענע קאַפּלעס אינ- און אויסלענדישע שאַמאַט-ציגעל צו אייוועז פון פּערשידענע גרויסען — עמפּפעהלט פירמע

„Konkurencja"

מ. עלעכבאָוויטש

ŻEROMSKIEGO 1a (Pańska.)

אין „הויף" פון ווינער רביים

(קאָרעספּאָנדענץ פון וויען)

דווקא דאָס „פערוואָרפענע ווינקעל" וויען, די אַסימילאַטאָרישע אַפּיקורסישע וויען, האָט זוכה געווען, אַז אין איהרע מויערען זאָלען וואוינען בעדייטענדע און אָנגעזעהענע רבּים, צווישען זיי איינער וואָס ווערט בעטראַכט אַלס זעהר אָנגעזעהען און אַלס זעהר בעדייטענד, מען שטעלט איהם אַפּילו פאַר דעם גערער רבּי, — אַנ'עמוד היסוד פון דער חסידישער וועלט.

איז שוין אין אַ „פּראָסטען" שבת, אָדער אַפּילו אין אַ ראש־חודש אינטערעסאַנט צו בעזוכען יענע מקומות, די מניגים און „שטיבלעך" פון די בעריהמטע און וועניגער בעריהמטע רבּיים „איינקלעך" און גלאַט גוטע יודען, — על אחת כמה וכמה איז עס אינטערעסאַנט דאָרט צו דאַוונען אין די ימים נוראים, און זיך צו בעטייליגען ביי אַ „טיש" אין אַ רבּי'ישער סכה. האָב איך טאַקע, דער שרייבער פון אָט די שורות, אויפ'ן חשבון פון מיין מחזור'ל, דפוס האלמנה והאחים ראם אין ווילנאַ, געמאַכט אַ שפּאַציר איבער די ווינער רבּיישע „הויף" איך האָב טאַקע מעהר געהערט און געזעהען, ווי געדאַוונט, אָבער עס איז געווען כדאי; עס איז געווען אינטערעסאַנט עס איז געווען מעהר ווי אינטערעסאַנט זעלטען און וואונדערליך, ווי מען וואָלט עס זעהען צום ערשטען מאָל אין לעבען הגם מען איז דערצו געוואוינט פון די קינדער־יאָהרען. דאָס איז דער צויבער פון אַ חסידישער סביבה, פון דער דבקות־אינזעל אין אַ שטאַט־ים פון אַפּיקורסות, לייכטזין און אויסגעלאַסענקייט.

אָט בין איך מיר ביים טשאָרטקאָווער רבּי'ן שליט"א. נישטאָ קיין שמשים מיט שפּיציגע, פערסמאַרעוועטע באַפּאַלעאָנסקע קאַפּעליושען וואָס לאָזען נישט אַריין נאָר אויף באַלעטען, ווען אַ יוד וויל דאַווענען אין אַ שוהל. זיי די שמשים פון די רבּיישע „שטיבלעך", זענען שוין גאַנץ אַנדערש; טראָגט דער גרעסטער ענגשאַפט ווען מען זיצט און מען שטעהט ממש קאָפּ אויף קאָפּ, וועלען זיי קיינעם נישט, מעגען זיי אַפּילו דעם בעטרעפענדען אויפ'ן סאַמע ערשטען בליק דערקענען קאָלט אַפּיקורוס, נישט פערוועהרען אַריינצוגעהען צום רבּינ'ס מנין. וואָרום ווער קען וויסען? אפשר איז עס אַ פערבלאָנדזשעטע נשמה, וואָס דווקא דאָ, צווישען די חסידישע מתפּללים, וועט זי געפינען איהר אמת'ן תיקון...

דער רבּי דאַווענט בצבור, — אָבער פאָרט ביחידות — אין אַ בעזונדערען צימער, די מתפּללים זעהען איהם נישט; אַ קאָנסעקווענטע דורכפיהרונג פון דעם התבודדות־פּרינציפּ. בלויז דורך אַ שמאָלען טיר־שפּעלטעל איז דער רבּי פערבונדען מיט די דאַוונענדיגע יודען, וועלכע קוקען בסדר אַהין ווי אונטער אַ שטאַרקער סוגעסטיע־כח. דאָס דאַוונען ציהט זיך, התלהבות'דיג, מיט דעם אמת'ן חסידישען ברען.

דאָס נעמליכע קען מען בעמערקען אין „קיפּי־טשיניצער הויף", צוויי געסלעך ווייטער פון טשאָרטקאָווער. בשעת די הפסקות הערצעהלט מען זיך ...„שטיבלעך" פון דעם נישט לאַנג פערשטאָרבענעם חזן ר' שמואל יעקב, וועלכער האָט קנאַפּע פופציג יאָהר נאָכאַנאַנד געדאַוונט ביים „קיפּיטשיניצער" און איז בשעת דער וועלט־מלחמה מיט'ן רבּי'ן געקומען קיין וויען, דאָ האָט ער ווייטער געדאַוונט פאַר'ן עמוד, ביז קנאַפּ פאַר'ן טויט, זענענדיג שוין אַלט העכער ניינציג יאָהר. חסידים דערצעהלען, אַז דער אַלטער טשאָרטקאָווער זצ"ל האָט געהאַט גרויס הנאה פון זיין מתיקות'דיגען דאַוונען און איהם געבענשט מיט אריכת ימים...

קנאַפּ פאַר די הפסקות איז א נייגיריגען מענשען, וואָס קומט כאַפּט איינדרוקען, אויך מעגליך צו וואַרפען אַ גיכען בליק אין „עזרת נשים". צניעות'דיגע קליידונג איז דאָ דאָמינירענד, עס פעהלען אויך נישט די סאַמע מאָדערנסטע קליידער און קאַפּעליושלעך, אָבער עס איז פאָרט אַנדערש ווי אין די טעמפּלען. קודם כל איז צו בעמערקען אַז דאָס רוב פרויען, צווישען זיי גאָר יונגע מיט קינדער־פּנים'לעך טראָגען אונטער די מאָדערנע קאַפּעליושען שייטלעך, טאַקע מאָדערנע שייטלעך, בובי־קעפּ־פריזורען — אָבער מע טראָגט דאָך נישט קיין אייגענע האָר מען זעהט דאָ אַפּילו זעלטענע „שטערען־טיכלעך", אויסגענעהט מיט פּערל און בעזעצט מיט טייערע ברילאַנטען, אַ זכר פון די שעהנע און האַרציגע פּאַטריאַרכאַלישע צייטען.

דאַוונען זיי אָט די פרויען פון גרויסע מחזורים מיט עברי־טייטש, מיטגעבראַכטע פון דער אַלטער היים, און אַדורכגענעצטע פון טרעהרען פון עטליכע דורות. מען זעהט נישט ביי זיי קיין בלומען ווי אין „עזרת נשים" פון די טעמפּלען; פון צייט צו צייט ברענגט אַ קינד אַריין פון מאַנטבילישען „שטיבעל" אַ פלעשעלע מיט שאַרפע „טראָפּען", נישט חלילה קיין פּערפומס אָדער „אָדעקאָלאָן", מען שמעקט צו ביסלעך, די טראָפּען און שוין איז לייכטער דער תענית.

— — — שפּעטער, אין די שעהנע רחבות'דיגע סוכות, האָבען אָט די פרויען געסאַרווירט און געקאָרמעט דעם עולם מיט די פיינסטע יום־טוב־מאכלים. ווער עס איז געקומען, האָט מען פריינדליך אויפגענומען און איהם מכבד געווען מיט אתרוג־בענשען און נאָכ'ן דאַוונען מיט אַ געשמאַקער משקה מיט לעקעך. אָט אַזוי פיהרען זיי זיך אונזערע חסידים: קיין משקה דאַרף נישט מאַנגלען, ווער שמועסט אין טאָג פון שמחת תורה, האָב איך טאַקע, אַלץ דער שרייבער פון די שורות, נישט אָבגעזאָגט און אומעטום געטרונקען, און נאָך אַ הליכה איבער עטליכע רבּיישע „הויף" האָב איך מיט דער גאַנצער נשמה געפיהלט דעם עונג יום־טוב...

תיכף דעם אַנדערען טאָג נאָך יום־טוב האָט מען גענומען איינוואַרפען די סוכות, ד. ה. די בייזע ווינער סטרושקעס האָבען עס פערלאַנגט לויט דעם שטרענגען געזעץ פון דער „הויז־אָרדנונג" די חסידים האָבען געשלעפּט שטיקלעך סכך אַהיים, די אָבגעקלאַפּטע הושענות און די לולבים האָבען די גבאים בעהאַלטען אונטער די שפּיגלען און מיט די אתרוגים האָבען זיך פערנומען די טאָרוועריקעס.

זיי האָבען פערשידענע רעצעפּטען, ווי אַזוי דערפון צו מאַכען וואונדערבאַרע קאָנפיטורען און איינגעמאַכטס; די דאָזיגע רעצעפּטען ירשה'ט אַ סאַרוועריקע פון דער צווייטער און האַלטען עס בסוד, זייטיגע מענשען זאָלען זיך חלילה דערפון נישט דערוויסען. פאַר פורים נעהמט מען די פערבונדענע מיט פּאַרמעט סלאָיעס אַרויס פון די קאָמאָדעס און מען גרייט זיך באַקען די טייערע פלאָדענס.

אָבער ביז פורים איז נאָך ווייט, מיט וואָס זשע דערקוויקט מען זיך דערווייל דאָס האַרץ מיט וואָס?...

ד"ר. אַ. טירסקי

ווי ב'האב רודאלף שילדקרויט געמאכט פאר א יוד. אקטיאר

פון באריס טאמאשעווסקי

(סוף).

— דאס — זאגט שילדקרויט — איז א יודיש טעאטער? — אזא טעאטער מיט אזא אויסשטאטונג מיט אזעלכע ארטיסטען קענען דארט שפילען אפילו אין בערלין, ווין, פאריז. אזא יודיש טעאטער האב איך מיר קיינמאל נישט פארגעשטעלט.

— איך וויל בעגריסען די שוישפילער, פיהרט מיך אויף דער בינע — זאגט צו מיר שילדקרויט.

איהר קענט זיך פארשטעלען, וואס אויף דער בינע, צווישען די שוישפילער איז געווארען, ווען איך האב פאר זיי פארגעשטעלט רודאלף שילדקרויטען. א פאר האט מען געדארפט מונטערען. אין דאמען האט געקריגען היסטעריקע, בעטלע בעגענשטיין, דער בעריהמטער קאמיקער האט אראפגעריסען די באָרד און נישט געוואלט שפילען ווייטער.

— ווען שילדקרויט — האט ער געשריגען און דא אין טעאטער — קען בערעלע קיין בערעלע נישט זיין. איך האב געזעהען שילדקרויטען שפילען אין בערלין און ריינהארדט־טעאטער. א קלייניגקייט, רודאלף שילדקרויט און יודישען טעאטער, און איך בערעלע דארף זיך נאך שעמען...

שילדקרויט האט בערוהיגט בערעלען און גע־מאכט קאמפלימענטען בערעלען און אלע אקטיארען. און שילדקרויט האט מיט בעגייסטערונג געזעהען די יודישע פארשטעלונג „דאס פינטעלע יוד" ביז צום שלוס.

ביז שפעט און דער נאכט האבען מיר צוזאמען פערבראכט און דעם יודישען אקטיארען־קאפע „קאפע רויאל" און דער צווייטער עוועניו. שילדקרויט האט זיך בעקענט מיט אלע יודישע ארטיסטען און ער האט זיך געפיהלט א גליקליכער און צופרידענער. ער האט גארנישט געוואלט צוריקגעהן און דעם האטעל צימער, וואס איז געווען פאר איהם אנגעגרייט. שילדקרויט האט עטליכע מאל בעמערקט, אז ער פיהלט זיך צווישען די יודישע ארטיסטען, ווי צווישען אייגענע חברים. ער האט דאס פריהער קיינמאל נישט געפיהלט צווישען זיינע דייטשע קאלעגען.

— גאט, יא גאט, האט ער אלע מאל אויסגעשריגען צו מאריסואהן — זעה נאר מאריסואהן דעם אדלער, דיא, קעסלער, רעו יאנאלעסקיא, טאמאשעווסקי'ן זייער אויסזעהן, זייערע פיגורען זייערע געזיכטער שטריכען, ועגען פון וועלטליכע ארטיסטען. קינדער, קינדער ווי איך וויל אייך זעהן שפילען!

און שילדקרויט איז געלאפען אין יודישען טעאטער אריין, ווען ער האט נאר צייט געהאט.

שילדקרויט איז אויפגעטרעטען אין שעקספיר'ס „קעניג ליר" און האט געמאכט א רויש איבער גאנץ ניו־יארק. דאס פובליקום האט איהם אויף די הענד געטראגען און די פרעסע האט איהם צו די הימלען געהויבען. שילדקרויט האט עראבערט ניו־יארק. ער האט אבער זיין גאנצע פרייע צייט, וועלכע ער האט געהאט נאך זיינע פראבען, נאך זיינע פארשטעלונגען פערבראכט מיט יודישע ארטיסטען — און יודישען טעאטער־קאפע, און דער יודישער אקטיארען יוניאן און איבעראל ווי מיין היים האט ער געטאגט און גענעכטיגט.

ער האט שטארק ליב געהאט יעדען נאכמיטאג זיך דורכפאהרען אין מיין אויטאמאביל קיין קאני־איילאנד — און דארט אויסקייקלען ביים ים, עטעמען די פרישע ים־לופט און הערען דעם רויש פון די שענערע כוואליעס. דאס האט זיינע נערווען בערוהיגט.

מיר פאהרען איינמאל ביידע, איך און שילדקרויט נאך קאני־איילאנד — מיר האבען אפגעגעסען א גוטע נאכטמאל, פערטרונקען מיט א גלעזעל ווייז (דאמאלס איז נאך נישט געווען די פערפלוכטע „פראהיבישאן"), מיר האבען זיך ביידע אריינגעזעצט אין מיין אויטאמאביל איבערגעעפענט אלע פענסטער צום ים. שילדקרויט זיפצט, קרעכצט. איך פיהל, אז ער וויל מיר עפעס זאגען נאר עפעס האלט איהם צוריק.

איך פרעג איהם:

— וואס איז, רודי, וואס מוטשעט דיך, וואס האסטו אויף דעם הארצען, מיר קענסטו אלעס זאגען — פאר מיר דארפסטו קיין סודות נישט בעהאלטען.

און שילדקרויט הויבט אן צו שילדערען זיין ביטערע לאגע און דייטשלאנד — אין דעם לוסטיגען שעהנעם בערלין — האט דער בערלינער ליבלינג, דער שטערן פון ריינהארדט־טעאטער נישט געקריגען גענוג געהאלט, ער זאל קענען אויסהאלטען זיין פרוי און זיין איינציגען זוהן בכור.

שילדקרויט דערצעהלט מיר, אז ער איז פערשולדיגט אויף איבער הונדערט טויזענד מארק. זיין מעבעל, זיינע קליידער, זיין ווייבס צירונג — אלעס אלעס איז פערזעצט און פיל ווערטפולע זאכען זענען פערקויפט.

איבערהויפט טוט איהם וועה דאס הארץ, אז זיין בעריהמטע ביבליאטעק פון די טייערסטע נייעסטע און עלטעסטע ווערק, וואס האט איהם א גרויס פערמעגען געקאסט זאל איהם חלילה פערלוירען געהן.

פון דעם אמעריקאנישען דייטשען טעאטער, וואו ער גאסטראלירט איצט, האט ער אויך קיין נחת נישט. דעם פערשוס, וואס ער האט גענומען האט ער שוין לאנג פערזעצט. דאס געלד, וואס ער בעקומט פאר די פעלשונגען צאהלט מען איהם אויך נישט רעגעלמעסיג, ער זעהט — זאגט שילדקרויט, אז פון אלע גאסטראלען און דייטשען טעאטער און ניו־יארק וועט איהם נישט בלייבען ארויסצופאהרען קיין דייטשלאנד.

איך זעה טרערען און שילדקרויטס שעהנע בעריהמטע אויגען.

עס גיט מיר א צופ ביי דער נשמה, אזעלכע ווערטער צו הערען פון דעם בעריהמטען שילדקרויט, וואס די וועלט בענשט זיך אז איהם — זען מיט מתנות בעשענקט מען איהם, — די צייטונגען זענען בעגייסטערט פון איהם — כאטש שילדקרויט נען ברוך השם דא גענוג — פוגרעסטעווען שטאלצירען אפילו די דייטשע אנטיסעמיטען מיט זייער בעריהמטען יודען רודאלף שילדקרויט.

און נאך דער גאנצער ליבע, פערגעטערונג — און שטאלצירען מיט שילדקרויטס נאמען — האט שילדקרויט אלעס פון זיך פערזעצט און פערקויפט אום אויסצוהאלטען זיין טייערע לעבען.

— דאס איז הימעלשרייענד זאג איך צו שילדקרויטען — דאס צו הערען פון דיר. האב איך נישט ערווארטעט.

— יא מיין טייערער חבר — זאגט שילדקרויט — אוי איז מיין לאגע. איך דארף שיקען געלד מיין פרוי און קינד און איך האב נישט. די דירעקציע לעגט מיר אפ פון טאג צו טאג, דאס געלד וואס די קאסע ברענגט יעדען טאג נעמט די פאליציי אוועק פאר חובות וואס דער דירעקטאר האמבורגער האט צוגעלעגט צו אנדערע גאסטראלערען, ס'איז נישט גוט — ס'איז שלעכט — ס'איז ביטער זיפצט דער גרויסער שילדקרויט.

א לאנג שטיל שווייגען, שילדקרויט האט זיך געשעמט מיר קוקען און די אויגען און איך האב מיר געשעמט שילדקרויטען צו בעטראכטען — די כוואליעס פון ים האבען גערוישט און א קיהל ווינטעלע האט דורך די פענסטער געבלאזען.

מיר איז איינגעפאלען א געדאנק, — און איך האב מורא געהאט דעם געדאנק פון מיינע ליפען ארויסצוברענגען. שילדקרויט, א קלייניגקייט רודאלף שילדקרויט, דער „גאט" פון די גרעסטע ארטיסטען פון גאנץ דייטשלאנד און טאקע פון גאנץ אייראפע!

אבער איך האב מיך אנגענומען מיט מוט, און ארויסגערעדט די ווערטער, וועלכע האבען זיך אין מיינע געדאנקען אנגעקליבען:

— שילדקרויט... רודי — זאג איך מיט א ציטערנדער שטימע, זיי נישט בייז אויף מיר, וואס איך וועל דיר איצט זאגען — מיר זענען דא ביידע אליין, אונז הערט נאר דער ווינט, וואס בלאזט און די ים כוואליעס וואס רוישען — איך שווער דיר אלס מענש, אז דער סוד וועט בלייבען איבעריג אין מיין הארצען פערשלאסען.

וואס ווילסטו מיר זאגען — דרעהט זיך שילדקרויט אויס צו מיר און קוקט מיר גלייך אין די אויגען אריין — און ער ווארט מיט אונגעדולד צו הערען וואס איך האב איהם צו זאגען.

— שילדקרויט, חבר... רודי — — ואפשר, וואלסטו געווארען א יודישער אקטיאר.

נאך א לאנגען, לאנגען שטילשווייגען לעגט ער ארויף זיין האנד אויף מיין אקסעל, און פרעגט מיר מיט א זעהר, זעהר רוהיגען און ליבליכען טאן:

— א יודישער אקטיאר, שילדקרויט א יודישער אקטיאר, קיינער ווייסט דאס נישט — איך האב דאס קיינמאל קיינעם נישט דערצעהלט — קיינמאל אין א צייטונג נישט פערעפענטליכט. — אז אלס קינד האב איך געזעהען גאלדפאדען'ס טרופע שפילען „שמענדריק" און „יאסי" — און דאן איז מיר דער געדאנק געקומען צו ווערען א יודישער אקטיאר, — די צייט האט מיך אויף אנדערע וועגען אוועקגעפיהרט...

א יודישער אקטיאר, וואס ווערסטו מיר, אדער וואס קענסטו מיר צאהלען — וואס פאר א געהאלט קאן איך ביי דיר בעקומען, וועל איך קענען שיקען נאך מיין פרוי און קינד? וועל איך קענען אויסלייזען מיין ביבליאטעק און די איבעריגע משכנות? וועל איך קענען אנריכטען אונזער גאנצע היים? יודיש רעדען קען איך, יודיש שרייבען קען איך אויך — א ביסעל חומש מיט רש"י געדענק איך נאך אויך, יודישע טיפען וועל איך קענען שפילען ווייל איך בין א יוד, אן אמת'דיגער יוד, איך בין נאר פערטריבען געווארען פון מיינע יודישע יוחסין — איך בין פערבלאנדזשעט און א פרעמדען גארטען איך קען שפילען „שיילאק", „קעניג ליר" „פאוסט" און אלע מיינע זאכען און פראסטען יודיש, נייע יודישע פיעסען וועל איך אויך איינשטודירען — וואס וועל איך קריגען דערפאר? איך וויל מיין ביבליאטעק, איך וויל מיין ווייב און מיין קינד ברענגען נאך ניו־יארק — אבער באלד...

שילדקרויט ווערט אויפגערעגט און שרייט אויס:

— וואס שווייגסטו וואס נעהמסטו מיר ארויס מיין נשמה, זאג וויפיל?

איך האב שילדקרויטען געצאהלט צוויי טויזענד דאלאר א וואך פאר 5 מאל שפילען און דערלאר, פאר שפילען אין דער פראווינץ הונדערט דא־50לאר, פאר שפילען אין דער פראווינץ הונדערטים דאלאר א פארשטעלונג, 2 פרייע בענעפיסען איך האב שילדקרויטען גענעבען געלד און ער האט ארויסגענומען זיין ביבליאטעק און געבראכט זיין ווייב מיט זיין זוהן יאזעף שילדקרויט, וועלכער איז א צינד א בעריהמטער סטאר און פילם.

שילדקרויט איז אויפגעטרעטען און מיין טעאטער און שעקספיר'ס „קעניג ליר", און האט גערעדט א וואונדער שעהנעם יודיש: דער יודישער אינטעליגענטער בעזוכער האבען איהם אויפגענומען מיט בעגייסטערונג, די יודישע פרעסע — דאס זעלבע.

די ערשטע יודישע דראמע, וואס איז און מיין טעאטער אויפגעפיהרט געווארען און ספעציעל געשריבען געווארען פאר שילדקרויטען, האט געהייסען „אנקעלע מויק" — די פיעסע האט אנגעשריבען שמר שייקעוויטשעס זוהן וועלכער איז אין ניו־יארק איינער פון די גוטע אדוואקאטען. שילדקרויט האט געהאט א ריזיגען ערפאלג מיט „אנקעלע מויק".

שילדקרויט האט געענדיגט זיין סעזאן ביי מיר, און דערנאך אוועק קיין דייטשלאנד. און האט אין בערלין אין גאנצען אבגעלייקענט, אז ער האט געשפילט יודיש טעאטער.

נאך דער מלחמה איז שילדקרויט ווידער געקומען קיין ניו־יארק און איך האב איהם ווידער אנגאזשירט אין מיין יודישען טעאטער, וועלכען איך האב געעפענט אויף בראדוויי.

זיין קריסטליכע געליבטע בעגייט זעלבסטמארד און ער ווערט אנגעקלאגט אין א מארד

א בריוועל ווייזט ארויס זיין אומשולד

אין דארף בריגידאווא (ווילנער קרייז) איז דיסע פערלאפען פאלגענדע געשיכטע, וועלכע האט זיך שיער נישט פערענדיגט טראגיש פאר דארטיגען יודישען איינוואוינער משה יונאוויטש.

די געשיכטע איז אזא:

משה יונאוויטש איז א שאפער און וואוינט אין דארף זינט א לענגערע צייט.

אין דארף האט ער זיך בעקענט מיט דער טאכטער פון דארטיגען וואלד־וועכטער — די 24־יאהריגע העלענא פאטשקאווסקא, מיט וועלכער ער האט פערפיהרט א ליבעס־ראמאן.

פאטשקאווסקא איז געווען איבערצייגט אין דעם, אז דער יודישער יונגערמאן האט לגבי איהר ערנסטע כוונות.

לעצטענס האט אבער דער געליבטער זיך אנגעהויבען צו לאנגווייליגען מיט דער ליבעס־אנטריגע און האט זי גענעבען צו פערשטיין, אז זיי דארפען איבעררייסען זייערע בעציהונגען, מחמת איהר פאטער קען זיך דערפון דערוויסען און ס'קענען זיין אומאנגענעמליכקייטען.

אויף פאטשקאווסקא'ן האט געמאכט א שווערען רושם די דערקלערונג פון איהר געליבטען.

ביינאכט האט זי זיך ארויפגעקומען אויפ'ן בוידעם פון דעם הויז וואו ער איז איינגעשטאנען בוידעם פון דעם הויז וואו ער איז איינגעשטאנען.

אויף מארגען פריה ווען ס'איז ענטדעקט געווארען דער טויטער קערפער פון דער זעלבסטמערדערין און אז אויבען דארף אוועק א קלאנג, אז די שיקסע איז געפאלען אלס קרבן פון שאפער, וועלכער האט זי אויפגעהאנגען.

יונאוויטש איז אויפן סמך פון די קלאנגען פערהאלטען געווארען און ס'האבען איהם געדראהט גרויסע אומאנגענעמליכקייטען ביז דער גאנצער ענין וואלט זיך נישט אויפגעקלערט, ווען נישט א בריוועל, וועלכען ס'האט איבערגעלאזט די יונגע זעלבסטמערדערין.

דאס בריוועל איז געפונען געווארען אויפן בוידעם בעת דער פאליציאנטשער רעוויזיע.

אין בריוועל האט די זעלבסטמערדערין דערקלערט, אז זי נעמט זיך דאס לעבען, מחמת זי קאן ווייטער נישט לעבען אהן איהר געליבטען.

וועכבעריך כירורגישע קליניק

„SANATO"

אגראדאווא 10 טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט

איבער דער מוטער און קינד.

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען

200 זל.

כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. פאנטאר

עמפפאנגס־שטה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

בריף

(הומארעסקע פון סאוויעטישען לעבען)

דער סטודענט האט אויפגעמאכט דעם בריף און איבערגעלייענט: „צווישען אונז איז אלץ געענדיגט! איך קעהר אייך אום אלע אייערע מתנות און בריף".

„איך בעדויער זעהר וואס איך האב זיך אין אייך אפגענארט, נאר איך בין אהן א שיער גליקליך, וואס דער אמת האט זיך ארויסגעוויזען: איהר האט זיך מיט מיר געשפילט"...

— צו אלדי שווארצע יאהר! — האט א געשריי געטון דער סטודענט — ווער האט איהר איבערגעגעבען, אז איך טרעף זיך מיט זשעניטשקען?

„און איך האב אייך גערעכענט... ניין, קיין איין ווארט נישט מעהר — זייט געזונד. איך געזעגען זיך מיט אייך אויף אייביג.

— „י. ט." — האט אין דער הויך געזאגט דער סטודענט — יעקאטערינא טעפלאווא, נישט קאטיא, נאר „יעקאטערינא". אלץ געענדיגט!

דער סטודענט האט געטון א זיפץ און זיך פערטראכט.

— א טייערע מיידעל געווען, א וואוילינקע... „וואלאדיע, דאסט מיך ליב?" — „יא, האסט מיך ליב? נו, שווער זיך ביי קארל מארקס'ן" — דער סטודענט האט א שמייכעל געטון זיך דערמאהנענדיג, ווי ער האט געשוואוירען זשעניטשקען און דערביי ארויפגעלעגט די האנד אויף קארל מארקסעס קאפיטאל, וואס איז געלעגען ביי איהר אויפ'ן טיש.

— שרעקליך נאריש! — האט ער א געשריי געטון און גענומען שפאנען איבער'ן צימער.

— און זשענקא זאל איהר דער טייוועל נעהמען, איז א מיידעל, א ברען, פלאם־פייער! — אפגעשיקט אלע בריף! — האט ער זיך אומגעקעהרט מיט זיינע געדאנקען צו טעפלאווא — דאס איז גוט, אבער די מתנות.

איהם איז געווען אונאנגענעהם צו קוקען אויפ'ן פעקעל, וואס איז געווען פיין פערבונדען. נאר דערשטיקענדיג אין זיך דאס געפיהל האט ער עס גענומען פונאנדערבינדען.

— מען וועט עס דארפען פערברענען און פערטיג — האט ער געזאגט, ארויסנעהמענדיג דעם אלבום פאר פאטאגראפישע בילדער — „מיין מיידעלע צום גוטען אנדענקען פון איהר וואלאדיע וואס האט זי ליב, 17 מאי 1910 יאהר", — האט ער איבערגעלייענט אנ'אויפשריפט אויף דער צווייטער זייט פון דעקעל.

— יא, האט ער פלוצים אויסגעשריען — א וואונדערבארע געניאלע אידעע: „מיין מיידעלע" — הייסט עס און מען קען עס אוועקגעבען זשעניטשקען! נאר צופעליג נישט אנגעשריבען דעם נאמען פון דעם מיידעלע... אויסגעצייכענט, כא־כא־כא! — האט ער זיך צולאכט.

— אבער ווארט, איז ער מיט אמאל געווארען אומצופרידען אויסשטעלענדיג די אונטערשטע ליפ — „17 מאי 1910"! פערפאלען, זשעניטשקע וועט וועלען וויסען וואס איז דאס פאר א דאטום!

דער סטודענט האט זיך פערטראכט.

— דער ערשטער קוש! — האט ער א שעפטשע געטון.

ער האט פערמאכט די אויגען און דערזעהען א פערלאזענעם פארק אין אנ'אלטען הויף. עס האט געשמעקט מיט פייכטקייט אין דער שאטענדיגער אלעי, וואו די בוימער האבען זיך צוזאמענגעפלאכטען מיט די שפיצען אין דער הויך. דער סאלאוויי האט געזונגען, עס האט ארומגעכאפט א מאדנער געפיהל אין דער שטילקייט פון זומערדיגען טאג, וואס שטארבט אפ ארום הונדערט יאהריגע בוימער.

דעם סטודענט האט זיך געדוכט, אז ער פיהלט אויף זיין פנים קאטיעס הייסען אטעם, זיין בליק האט זיך פערנעבעלט, ער האט א פיהר געטון מיט דער צווייטער זייט פון דער האנד איבער'ן שטערן און אהן סארקאזם געזאגט:

— נארישקייטען! דער פריהליבג און די אומשטענדען, מען דארף עס נישט נעהמען ערנסט, אביסעל זיך פערדרעהט.

ער איז אויפגעשטאנען פון טישען שטול און זיך דורכגעגאנגען איבער'ן צימער.

— אויב זי וועט פרעגען וואס בעדייט דער דאטום, וועל איך זאגען, אז אין יענעם טאג איז זשעניטשקע געווען בעזונדער אינטערעסאנט.

איך וועל זאגען, אז דאס האב איך צוערשט בעגריפען ווי שטארק איך האב זי ליב.

פייפענדיג א רעוואלוציאנערען מארש, האט דער סטודענט אריינגעלעגט דעם אלבום אין קעסטעלע, איינגעוויקעלט אין פאפיר, און עס פערבונדען.

דערנאך האט ער א גאנצע שעה פונאנדערגעלעגט די מתנות און זיי סארטירט. ער האט אפגעווישט אייניגע אונטערשריפטען, דורכגעגאנגען די געלע אונטערשריפטען מיט פרישען טינט, צוגעגעבען לאסטשענדע ווערטער צו די אנדערע. אפגעקראצט נעמען, פערבייטענדיג זיי מיט נייע, פערבעסערט די נישט געלונגענע אויסבעסערונגען.

— די בריף וועלען צונויף קומען — האט ער געזאגט פרעהליך, שמייכלענדיג און נומערירענדיג די ליבע־בריף וואס מען האט איהם אומגעקעהרט.

אין אווענד איז ער געזעסען מיט זשעניטשקען און האלטענדיג קארל מארקסעס „קאפיטאל" ביי זיך אויף די קניע גערעדט:

— דו גלויבסט מיר נישט? ווילסט, וועל איך שווערען ביי קארל מארקס'ן?!...

מ. גאררעט.

רעפלעקסיעס וועגן דיריזשאבלען
נאך דער קאטאסטראפע פון „ר. 101"

אין דער נאכט פון שבת אויף זונטאג, דעם 5טען אקטאבער, אונטער א שלאקס־רעגן, האט דער גרעסטער דיריזשאבל פון דער וועלט „ר. 101" זיך צעריבען אויף דער פראנצויזישער ערד, לעבען באווע, עטליכע שעה נאכ'ן פערלאזען ענגלאנד. ער רייסט אויך אין לאזט איבער א פופציק פעיקולשע קרבנות, אונטער א בארג פון צובראכענע אייזנס. דאס איז דער ברוטאלער פאקט, וואס לאזט נישט צו רוה און וויכוח. די טעכניקער פון דער אוויאציע דיסקוטירען און פראפאגירן וועגן די בעזונדערע מעלות פון דעם עראפלאן און באלאן און וועמען געהערט די צוקונפט פון דער אוויאציע.

די אלגעמיינע סטרוקטור פון „ר. 101"

די קובאטור פון דער גראנדיעזער לופט־שיף „ר. 101" האט בעטראפען 155000 קובישע מעטער. די לענג פון דער שיף איז געווען 237 מעטער, די ברייט — 40. די שיף איז געטריבען געווארען דורך מאטארען אויף שווערן אייל 3000 פערד־קראפט שטארק. ר. 101 איז געווען דער ערשטער דיריזשאבעל, וואס האט בענוצט מאזוט אלס ברען־שטאף. זיין ברודער „ר. 100" האט פונקציאנירט אויף נאפט.

די שיף איז געווען אויסגעשטאט צו טראנספארטירען א זעכציג פאסאזשירן מיט'ן מאקסימום פון קאמפארט. ענגלאנד האט זי געבויט מיט גרויסע הוצאות, כדי איינצושטעלען א לופט־פערבינדונג צווישען דער מעטראפאליע און אינדיע. זי איז געווען גרעסער פון „גראף צעפעלין", וועמענס לענג בעטרעפט 235 מעטער, די ברייט — 30 און די קובאטור — 105 טויזענד (זיבעציג טויזענד וואסער־שטאף און 35 טויזענד „בלאגאז") אויך די צאהל פערד־קראפט פון „גראף צעפעלין" (אונגעפעהר 2600) איז קלענער ווי פון אומגעקומענעם „ר. 101".

די סיבות פון דער קאטאסטראפע

די אנקעטע, וואס איז אונטערגענומען געווארען וועגען די סיבות פון דער קאטאסטראפע מיט'ן „ר. 101" האט נאך נישט געבראכט קיין אפיציעלע אויספיהרען. מיר האבען געהאלטען פאר נויטיג וועגען דעם זיך צו אינפארמירען ביי אן אנגעזעהענעם פארשטעהער פון דער פראנצויזישער אוויאציע, וועמענס מיינונג מיר וועלען דא ברענגען בקיצור.

ער האלט, אז דער „ר. 101" איז געווען איבערבעלאדען גלייך ביים אנהויב פון דער נסיעה. דאס זאל האבען געווען די אייגענטליכע סיבה פון דער קאטאסטראפע. שוין ביים פערגענדיגען די שיף האט זיך ארויסגעוויזען, אז זי וועגט מיט 8 טאן מעהר ווי ס'איז געווען פאראויסגעזעהן: באמת די מאטארען זענען טאקע געווען איבערגעוועהנליך שווער. פון דער אנדערע זייט, האבענדיג ברעה צו מאכען א היפשע נסיעה, האט זיך דער „ר. 101" בעווארנט מיט א געוואלדיגען סכום ברענשטאף. דערצו האט ער נאך אנגעטראפען אויף א גוסרעגען, אויב מ'זאל אננעהמען, אז די איבערפלאך פון „ר. 101" איז געווען בעדעקט מיט א צוויי־מילימעטערדיגע שיכט פון אראפרינענדיגען וואסער, וועט א פשוטער חשבון ווייזען, אז דאס האט געשאפען א צוגאב־איבערלאדונג און געווען נאך געפערליכער צוליב שטארקע ווינטען. אלץ צוזאמען האט זייער פערשווערט דאס מאנעווריען מיט דער שיף. עס איז אן שום ספק, אז צוליב דער איבערלאדונג איז די לופט־שיף געווען געצוואונגען צו פליהען זעהר נידריג. דער אויסגעצייכנטער, טעכניש הויך קוואליפיצירטער עקיפאזש האט זיך בלית ברירה געמוזט אויף דעם בעשליסען. דער רעגען אליין אדער א דעפעקט אין מעכאניזם — וואס וואלט זיך זיכער געלאזט פערריכטען ווען די לאדונג פון דער שיף וואלט געווען נארמאל — האבען אראפגעשטויסען דעם „ר. 101"

פון לואי וואלאז

אויף דער ערד, דאן איז געקומען דער אויפרייס דורך א שנעלען איינפלאקערען פון וואסער־שטאף, ווען דער גאז איז געקומען אין קאנטאקט מיט דער לופט. ד"ר עקענער, דער קאמענדאנט פון „גראף צעפעלין" האט געווים געהאט רעכט ערקלערענדיג אין „מאנטאג־פאסט", אז די קאטאסטראפע וואלט נישט געראטען אזא טרויעריגען פערנעם, ווען די ענגלענדער וואלטען אנשטאט דעם וואסער־שטאף, געקענט אנפילען דעם דיריזשאבל מיט'ן גאז העליום וועלכער ברענט נישט.

דער איצטיגער צושטאנד פון דער דיריזשאבל־טעכניק

די בוואונג פון דיריזשאבלען איז נאך אין דער פאזע פון עקספערימענטען. דער דיריזשאבל איז נאך נישט קיין רעאליטעט, ווי דער עראפלאן. ווען מ'וואלט אין משך פון דרייסיג יאהר פערווענדעט אויפ'ן דיריזשאבל א צעהנטהלק פון דער פינאנציעלער אנשטרענגונג וואס איז פערווענדעט געווארען אויפ'ן עראפלאן, וואלט די סיטואציע געווען א סך בעסער.

כדי צו מאכען דעם דיריזשאבל פאר א רעאליטעט, וואלט מען בעדארפט איינשטעלען א גאנצע רייה פעראיינצעלטע דערגרייכונגען.

ראשית־כל וואלט בעדארפט אויסנוצען ווערען דער גאז העליום אויף אנפילען דעם באלאן. דער ראזיגער וועלטענער גאז איז בנמצא אין א גענוגענדער צאהל נאטירליכע קוואלען בלויז אין די פעראייניגטע שטאטען. די שטאטען, וועלכע עקספלואטירען איהם וויליג, ערלויבען נישט דעם גאז צו עקספארטירען. ווי עס שיינט אפילו זאל דער עקספארט פון העליום דא צושטאנדקומען, ווייל אין דער לעצטער צייט זענען אין די שטאטען אינטערגענומען געווארען אינטענסיווערע זוכונגען אויף דעם געביט.

שוין פון די אונטערהאנדלונגען אז צווישען דער צעפעלין־געזעלשאפט און א רייה אינדוסטריען וועגען איינשטעלען א רעגולערע לופט־פערבינדונג מיט דער הילף פון צעפעלינען, האט ד"ר עקענער בעטאנט, אז אזא פערבינדונג קען נישט אויסגעשטעלט ווערען, סיידען די באלאנען וועלען אנגעפילט ווערען דורכאויס מיט העליום און נישט מיט וואסער־שטאף.

פון דער אנדערע זייט פערמאגען די צעפעלינען לגבי אנדערע דיריזשאבלען אט די מעלה: דער ברען־שטאף, וועלכען זיי בענוצען, איז א גאז־בלאו — וואס זיין וואג איז עטוואס קלענער און דער „בלאגאז" לויטן נאמען פון זיין ערפינדער פערגלייך מיט דער לופט און אנשטאט צו בעשווערען, העלפט דער ברען־שטאף נאך טראגען דעם באלאן.

א דאנק דער „בלאגאז" ווערט אויסגעמיטען די צושטערונג פון גלייכגעוויכט אין משך פון דער נסיעה, וואס ווערט ארויסגערופען דורכן נוצען א שווערען ברען־שטאף.

מ'וואלט זיך געקענט אנטזאגען פון „בלאגאז" ווען די מאטארען אויף שווערען אייל זאלען זיין גרינגערע און ווען מ'וואלט בעוויזען צוריקצושטעלען די פערלוירענע משא פון אויסגענוצטען ברען־שטאף.

מעלות און חסרונות פון דיריזשאבל לגבי דעם עראפלאן

ביים איצטיגען מאמענט איז פערהאן אן אויפגאבע, צו וועלכער דער עראפלאן איז לחלוטין נישט צוגעפאסט: דאס זענען די גרויסע טראנסאקעאנישע נסיעות. אויף א מרחק פון מעהר ווי 2500 קילאמעטער קען אונז דער עראפלאן קנאפ וואס צונוצקומען. פערקעהרט, דער דיריזשאבל, הגם די טעכניק זיינע איז נאך אין די ווינדלען, האט שוין מאניפעסטירט זיין אנספקדיגע העכערקייט אין דער הינזיכט לגבי דעם עראפלאן. די ראזיגע העכערקייט פון דיריזשאבל און פרט פון ווייטע נסיעות איז נאך לעת־עתה בעגרעניצט: ערשטענס דורך דער לאנגזאמער ענטוויקלונג פון זיין טעכניק און אויך דורך איינער פון זיינע הויפט־אייגענטימליכקייטען. וועלכע איז פערבונדען מיט זייער עצם עקזיסטענץ. דאס איז זיין משוגעדיגע גרייס.

נאך אין יאהר 1926, בשעה די פרואוו־פליהען פון צעפעלין, האט זיך דער פראפעסאר יונקערס אזוי אויסגעדריקט:

„איך בין אין איז שרעק פאר'ן דיריזשאבל, — אין זיין ארט קאנסטרוקציע גופא איז בעהאן א מניעה: דער פערנעם, ווי איהר זעהט זיך נישט דרעהען, אט איהר האבען א קובישען מעטער לופט־שיף אויף יעדען איינציגען קילאגראם משא, וואס איהר ווילט טראנספארטירען".

מחמת דער ראזיגער מניעה טאקע איז מען גענייגט צו געבען דעם דיריזשאבל א לייכטע סטרוקטור. וועלכע איז אבער קנאפ ווידערשטאנדספעהיג אויפ'ן פאל פון שטארקע ווינטען. דער „ריקסמיודען" איז מעהר צוריסען געווארען דורכ'ן שטורעם, ווי צושמעטערט געווארען פון קלאפ. אין נישט קיין גינסטיגען וועטער קען א לייכטע מינוט געשעהען מיט'ן דיריזשאבל אנ'ערנסטע אוואריע, מען זי אפילו אויס וועהן אומבעדייטענד, אויב שולדיג אין דעם איז אלץ זיין זעהר לייכטע סטרוקטור.

ואמת, דער עראפלאן פערמאגט אין זיך אויך א וויכטיגע מניעה: דאס איז זיין דינאמישער ווידערשטאנד, וואס שנעלער דער עראפלאן בעוועגט זיך פאראויס אלץ שטארקער איז דער ווידערשטאנד־דרוק פון דער לופט אויף זיינע פליגלען — אלזא עס דראהט איהם א כסדרדיגע סכנה פון דער לופט־ פון שנעלקייט.

א מעלה גראד פון דיריזשאבל איז דאס, וואס ער קען שווימען שיר ביז 1000 (טויזענד) קילאמעטער און דער עראפלאן קוים עטליכע קילאמעטער.

און לאמיר זיך דערמאנען, אז ווען לינדבערג איז אנגעקומען אויפ'ן פאריזער עראדראם לע בורזשע, האט ער נאר פערמאגט בענזין קוים אויף 100 קילאמעטער.

אויספיר

וואסערע ס'זאל נישט זיין די ארגומענטען פאר און געגען דעם דיריזשאבל וועט דאך דער עקשנות'דיגער פלייס פון די איבערגעגעבענע לופט־פליהער נישט ערלאזען אזוי גיך דעם ראזיגען געביט פון אוויאציע.

עס איז א פאקט, אז זייט דער מלחמה גיבען אויס ענגלאנד, דייטשלאנד און די פעראייניגטע שטאטען בעדייטענדע צעהנדליגע מיליאנען יעהרליך, כדי אויפצובויען וואס אמאל אלץ ריזיגע לופט־שיפען. יעדע פון די ראזיגע מלוכות בעמיהט זיך צו פערנעהמען דעם וויכטיגען ארט אין דער אפערונג פון די גרויסע לופט־וועגען פון דער וועלט. ענגלאנד וואלט וועלען האבען די קאנטראלע איבער דעם וועג קיין אינדיע. דייטשלאנד פערשפרייט איהר השפעה איבער אמעריקא און דעם דרום פון אייראָפע. די שטאטען פערזארגן זיך מיט דער לופט־הערשאפט אויפ'ן פאציפיק.

פראנקרייך איז אויסגעשלאסען פון דעם ראזיגען שפיל. דער וואפענשטילשטאנד האט אונז געקאסט צוויי לופט־שיפען, וועלכע די דייטשען האבען אראפגעזעצט אין מיטען פליהען. אין פינף יאהר ארום איז אומגעקומען דער „ריקסמיודען". און פון דאן אן פלעגען זיך די גרויסע פיהרער פון דער פראנצויזישער אוויאציע ענטקעגענשטעלען פיר אנווענדען דיריזשאבלען. זייער דיריזשאבל־שנאה פלעגען זיי ערקלערען מיט דעם ראזיגען גלענצענדען איינפאל: „דער עראפלאן ענטשפרעכט דעם פראנצויזישען זשעני און דער גראבער דיריזשאבל דעם דייטשען זשעני".

לאמיר זיך ווינשען, אז נאר בקרוב זאל די נאוויגאציע פון די גרויסע דיריזשאבלען איבער די טראנסאקעאנישע וועגען ארויסגעריסען ווערען פון דער טפשות'דיגער קאמפעטענץ פון די נאציאנאלע אימפעריאליזמען און ענדליך אינטערנאציאנאליזירט ווערען, אז די טעכנישע מיטלען, וועלכע זענען נאר היינט פאר־טאג צעווייט, זאלען אויפגעזאמעלט ווערען און אינעם אלעמענס אינטערעס. דער ביישפיל מיט ענגלאנד איז געוואלדיג בעלערנדיג, זי האט זיך געוואלט בענוצען אן דייטשלאנדס ערפאהרונג, האט זי געליטען אזא גרויסע קאטאסטראפע נאך פופצען יאהר כסדר'דיגער אנשטרענגונג, און די פעראייניגטע שטאטען, וועלכע האבען די דערמאנטע ערפאהרונג אויסגענוצט, האבען בעוויזען אין איינע זעקס יאהרען צו שאפען אנ'אימפאזאנטע לופט־פלאט פון דיריזשאבלען. נאר ווען אויסשליסליך דורך אנ'אינטערנאציאנאלער מיטארבייט קענען אויסגעמיטען ווערען אויף ווייטער די צאהלרייכע שרעקליכע קאטאסטראפעס, וועלכע פערצאמען דעם וועג פון פראגרעס.

פון פראנצויזיש

קאמפ.

ייד. ארטיסטן־פארבאנד אין פוילן
דירעקטאריאט
פון די פאראיינס־טעאטערן
בעטגלם. דיר.: שטאקפערער
לייטער: א. בעזמאן

לאדז, ייד. קאמער־טעאטער
בילדער אין ווייסען זאל
מאנטייפעל זאכאדניא 43
„אררט"
קינסטל. לייטער:
משה בראדערזאן.

היינט, מאנטאג — 1 פארשטעלונג
9.15 אין אוונד.
גוט מארגען, האזע!...
אין 2 טיילען, 12 בילדער.

אנסאמבל לויט'ן א. ב. פרויען: זיסעל־גירל, לאלא זילבערמאן, שיינע מרים, מאשע פעטערמאן, אסתר ראזען, אלא שליפקאוויטש. מענער: שמואליק גאלדשטיין, שמעון דזשיגאן, מאטעל קאן, יעקב ריינגלאס, ישראל שומאכער, י. שיפער.

טעקסטען: מ. בראדערזאן, משה נאדיר, י. אבערזשאנעק. מוזיק: ה. רובין, א. בייגעלמאן און פאלקס־מאטיוון. דעקאר. און קאסטיומען: י. ברוינער און ה. וויינטראוב. מוזיק־לייטער—ה. רובין, רעזשי—דזשיגאן, שומאכער, בינע־אינספעקטאר—מ. קאן, ליכט־עפעקטען—יערא.

מארגען, דינסטאג 9.15 אוו. 1 פארשטעלונג

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום־טובים א גאנצען טאג.

די פערשאלטענע ירושה

(49 **גרויסער ראמאן פון ליידענשאפט ליבע און פערברעכען.**

דזשעיקאבס האט זיך ארונטערגעלאזט לעם איהר אויף די קניע, און ארויפגעלעגט איהר די האנד אויף דער פלייצע.

דאס איז געווען א פריינדליכער זשעסט פול מיט מיטלייד און צארטקייט.

— האט נישט קיין מורא, פריילין! צום טייוועל!... איך ווייס שוין, וואס איך וועל מאכען! ווען זיי וועלען קומען אהער נאך אייער ענטפער, וועל איך זיך ארויפווארפען אויף זיי, און כרובען בליק... און איך, וועט אפשר געלונגען דערווייל ארויסצוקלעטערען אויפ'ן לייטער און צו ענטלויפען. אויב אינ'ם געוועלבעל איז די טיר צוגעמאכט, וועט איהר מיט עפעס אויסהאקען דאס גלאז און ענטלויפען אויפ'ן גאס דורכ'ן פענסטער... אזוי וועט אוודאי בעסער זיין... ווארום דאן וועלען זיי אהער תיכף קומען צולויפען פאליציאנטען!..

ער איז ענטשוויגען געווארען.

— מאדנע זאך, באמונות!... איך האב שטענדיג געקוקט אויף די שפיצלעך און אויף די „קנעפלעך" ווי אויף מיינע בלוטיגע שונאים... און איצט — איצט וועל איך אוועקשענקען מיט פערגעבען א פינף יאהר פון מיין לעבען, ווען דא בעוויזען זיך פלוצים א צוויי־דריי געזונטע פאליציאנטען...

מערי האט א שמייכעל געטון:

— ביינע, איך קען [illegible]

מין מקריב זיין זיך!... דאס, וואס איהר לייגט פאר, הער דזשעיקאבס, איז אנ'אמת'ער העלדען־טאט!.. איך בעט אייך, איהר זאלט מעהר וועגען דעם נישט רעדען, און נישט קלערען...

— וואס טוט איצט לאָן? — האט זי שטיל צוגעגעבען נאך א קורצען שווייגען.

— אט דאס בחור'ל, וואס ברענגט אייך די פארפומען פון פאריז?

—יא, ער! — האט מערי קרום א שמייכעל געטון, בעת איהר האט זיך אין דער'אמת'ען געוואלט פונאנדערוויינען.

— נו, אויב ער איז אין דער ווירקליכקייט אזא וואזשנער בחור האט ער שוין אוודאי אויסגענישטערט די גאנצע שטאט, כדי אונז צו געפינען... אלענפאלס ווען איך בין אויף זיין ארט, וואלט איך נישט גערוהט נישט בייטאג און נישט בייגאכט...

מערי האט געשוויגען.

דזשעיקאבס האט זי נאך פעסטער ארומגענומען, און זי האט זיך נישט געגענגעשטעלט.

איהר האט זיך געוואלט פיהלען, אז לעים איהר געפינט זיך א פריינד.

דאס דערמאהנען זיך, אין די לעצטע ווערטער פון מאקס אפמאן האט זי אנגעפילט מיט פערצווייפלונג און שרעק.

די דאזיגע ווערטער האבען זי נאך מעהר געשראקען, ווי דער שווערער קאנטשוק פון דעם אומגעלומפערטען מאריצ'ען.

דער קאנטשיק איז דאך געווען א פשוטע, קלאָרע און ממשות'דיגע זאך, אמת, א גרויזאמע, אבער א בעגרעניצטע אין די מעגליכקייטען...

זי, מערי האט דאך געוואוסט, וואס מ'קאן זיך ריכטען פון א קאנטשיק...

אבער אויף וואס האט מען זיך געקאנט ריכטען פון מאקס אפמאנען?

די פאנטאזיע האט איהר געמאלט גרויזאמע בילדער, פון וועלכע עס האט איהר געקלעמט ביים הארצען.

— וואס זאל איך טון, ווען זיי וועלען קומען!?

— האט זי ארויסגעקרעכצט — גאט מיינער, וואס וועל איך טון?

דזשעיקאבס האנד האט פעסטער צוגעדריקט איהר פלייצע.

ער האט גארנישט געקאנט אין דעם פאל זאגען.

ער האט נישט געהאט וואס צו זאגען.

ער האט געקאנט די „דריי מאלפעס"...

ער האט געוואוסט, אז די יונגקייט און שיינקייט פון מערי'ן וועלען אויף מאקסען נישט ווירקען.

און — אין סך הכל איז דער פחד זיינער פאר דעם צוריקקומען פון די דריי ברידערלעך נישט געווען קלענער ווי מערי'ס.

ער האט אזא רחמנות געהאט אויף דער מיידעל אז ווען ער קאן אזוי וואלט ער נישט טראכטענדיג, פערנומען איהר ארט, און גענומען אויף זיך די טארטורעס, וואס זענען פאר איהר געווען בעשטימט.

— ענדליך, — די צוויי שעה זענען אדורכגעלאפען ווי א רגע, — איז אנגעקומען מאקס אפמאן.

ער האט זיך אראפגעלאזט מיט'ן לייטער, אפגעהוסט, און אפטרייסלענדיג פון דער מארינארקע א שטויבעלע, האט ער זיך פערריכט דעם קראוואט.

—הם... איך בין געקומען נאך דער גנעדיגער תשובה! — האט ער זיך געווענדעט צו מערי'ן—איצט איז אהן צוויי מינוט צוועלף, און נאכפאלגענדיג גענוי דעם בעדינג, בין איך גרייט אפצווארטען נאך הונדערט־און־צוואנציג סעקונדען... אבער נישט מעהר... פריילין קאהן, אלס א געשעפטס־מענש, דערלויבט מיר צו געבען אייך א גוטע עצה... עס זענען דא מאמענטען, ווען עקשנות פטר'ט אוועק די לעצטע מעגליכקייט צו ראטעווען זיך... איצט מאכט זיך פונקט אזא מעגליכקייט... זאגט מיר אלץ, וואס איהר ווייסט, און איהר וועט האבען צו דאנקען דעם גורל, וואס האט אייך צוגעשפילט !...

ער האט זיך אויסגעשנייצט די נאז מיט א ווייס זיידען טיכעל.

— וואס איז עס?

מאטעס האט געמאכט א בעוועגונג אין א זייט.

דער בלאסער שמייכעל האט זיך אראפגעגליטשט פון זיין פנים...

די אויגען האבען זיך דערשראקענערהייד ברייט אויפגעעפענט, און — דאס פנים, איז, ווי פערגליווערט געווארען.

ער האט געקוקט אינ'ם ווייטען ווינקעל פון קעלער.

דזשעיקאבס און מערי האבען נאכגעפאלגט זיין בליק.

זיי האבען דערזעהן גוטערמאנען, וועלכער איז געשטאנען הינטער דער הילצערנער פערצוימונג, וואס האט פערשטעלט דעם צוגאנג אין די קעלערן פון זיין הויז.

די האנד זיינע, וואס האט זיך אויסגעשטרעקט דורך דער פערצוימונג, האט געהאלטען א רעוואלווער.

(פארזעצונג קומט)

היינט פרעמיערע! — צום ערשטען מאל אין לאדז! — די פרעכטיגסטע קרעאציע פון טראגיש פערשטארבענעם מייסטער פון דער מאסקע

Lon Chaney

אין קלאנג=מייסטער= ווערק אונטער'ן נאמען:

„גאט'ס ביימש"

לעבענס-דראמע אויפ'ן גרונד פון קאמף פון דער פאליציי מיט פערברעכער „אונטערוועלט-מענשען" פון די גרויסע שטעדט טשיקאגא און ניו-יארק

אין די הויפט-ראלען: AMITA PAYE i MAGE BUSCH

אויסער'ן פראגראם: פרעכטיגע קלאנג קאמעדיע „Wszystko na opak" מיט די בעסטע אמעריקאנער Laury i Hardy

אנהויב אין געוו. טעג 4 א זייגער נאכמיטאג, שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג.

קינא „ERA"

פרי- הער „פלארא" זאווישא 22 (באלוט)

פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' פיינער.

אנהייב פון כאר און מוזיק טעגליך 6 אווענד. שבת און יום טוב 4 א זייגער נאכמיטאג.

אויפ'ן פערלאנג פון פובליקום! ■ גרויסער פראגראם! ■ היינט צום לעצטען מאל!

„דעם רבי'נס טאכטער"

די שענסטע עפאפיי פון מענשליכע ליידענשאפטען. :—: אין די הויפטראלען:

Iwan Mozżuchin

דער אומפערגעסליכער העלד פון „צארישען קוריער" און

Mary Philbin

ווארען א גרויסער כאר

צו דעם דאזיגען בילד איז ספעציעל אנגאזשירט געווארן א גרויסער כאר פון 10 פערזאן, וועלכע וועלען אויספיהרען רוסישע און יודישע געזאנגען און ראמאנסען. —

Dr. med. D. RABINOWICZ

ספעצ. פאר האלז= נאז= און אויערן=קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

וילאנא 3.

Dr. Różaner

ספעציאליסט פון הויט און וועגערישע קראנק הייטען און קינדערלאזיגקייט

נארוטאוויטשא 9, טעלעפאן 128-98

נעמט אן פון 8–10; 5–8 אוונעד

ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען

Dr. MAZUR

צוריקגעקעהרט

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

זשעזשינער 11, טעלעפאן 3763

אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונעד.

ד"ר אמיך נאז, האלז, אויערן ק׳	$4^1/_2$–$3^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	$4^1/_2$-5 11-9
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייט	2–12
ד"ר ביבערגאל הויט און וענער. קר.	$12^1/_2$–$11^1/_2$
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2–1
ד"ר נאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1^1/_2$–$12^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3–2
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורט-הילף	$4^1/_2$–$3^1/_2$

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. ז. וו. פאקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראל. איבער שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג וויזיטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען=אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי-סטאמאטאלאג

צאהן-ארצט 10—1, 3—6

קינסטליכע ציינער, קראנען, מאסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט=קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ=לאמפ. עלעקטרישער הייל=קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונעד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— באזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען —

וויזיט 3 זל.

Dr. med. W. Eychner

גינעקאלאג אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 134—72

נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון $7^1/_2$—9 אוונעד.

DR. ADAM GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 151-78

צוריקגעקעהרט

הויט און וענערישע קראנקה. רענטגען און ליכטהיילאינסט. נעמט אן פון 4—7 אוונד.

DR. MED. H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנק.

בעהמט ווידער אן

אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32

עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען באזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער אייגענע פראצאוניע פון קינסטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלערקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע רעטעטען א. א. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמ.

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

DR. MED. L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקהייט

NAWROT 8, tel. 2,19-90

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 4—7 אוונעד.

Dr. med. I. Wajnberg

Cegielniana 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטן בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון

נעהמט אן אין דערהיים פון 3—5.

Dr. med. A. Uryson

אינערליכע קראנקהייטען

ספעצ. מאגען, דארם און לעבער-קראנקהייטען

קאנסטאנטינער 20 טעל. 215-85

(11-טער ליסטאפאד)

אויפנאהם-שעהן פון 3—5 נאכמיטאג

Dr. med. B. Robinson

פיעטרקאווער 10, טעל. 131-86

צוריקגעקעהרט

Dr. med. J. NADEL

ספעציאליסט פאר אקושער און פרויען-קראנקהייטען

פאמארסקא 7, טעל. 127-84

נעמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

צו פערמיטען

1 צימער מיט א קיך און 2 צימערן מיט א קיך

צו ערפאהרען

שקאלנא 28

אויפ'ן ארט „ביים ווירט

א שטריקער

אויף B. J. זשאקארט ווערט פון זאפארט

געזוכט

פירמע „זשאקארט" צעגעלניאנא 47. 6061

געזעלען

צו דאמען-מאגאזין ווי אויך האנד-נייהערינס מעלדען זיך זגערזשער 14 ביי שלאמאוויטש

א נייהער

קען זיך מעלדען ביים קאמאשען-מאכער

קופער,

קאמיענא 16 1912

אב'ארט צו שלאפען

פאר צוויי יונגעלייט ביי אנ'אנשטענדיגע פאמיליע. צו ערפאהרען אין אדמ. פון דער צייטונג.

א האנדנייהער (רין) צו ערשטע סארט מענער-מאגאזין

ווערט געזוכט

ביי פ. זילבערגלייט

דרעווגאווסקא 26 1914

אב'ארט צו שלאפען

פאר 2 אנשטענדיגע יונ-געלייט, איז אפצוגעבען.

צו ערפאהרען

פאמארסקא 14, אין הויף, 2. שט., לאסקי.

א קוואליפיצירטער

שטעפער=ריכטעווער

ווערט געזוכט

11 צעגעלניאנא 11 ביי ס. דעמבאווסקי

קוואליפיצירטע

הערן-שניידער-ארבייטער

קענען זיך מעלדען ביי ניעדזשוויעדזש.

נארוטאוויטשא 5.

קלאנג=פילם=טעאטער

„MIMOZA"

ul. Kilińskiego 178.

די לעצטע טעג!

לאנג-דערווארטעטער 100% קלאנג=פילם א. נ.

„הערצער-מעלאדיע"

הערליכער ליבעס-פילם פון אונגארישען מדבר, וואס רירט ביז צו די טיפעניששען פון דער נשמה. א דראמע פון א דארפיש מיידעל, וואס איז פערליבט אין א בראווען קעמפער. אין די הויפטראלען:

DITA PARLO i WILLI FRITSCH

אויסערן פראגראם: רעוועלאציאנס=קלאנג-צוגאבע

אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאג און יום-טוב 3.30 נ"מ

נעכסט. פראגראם: „פערפירענישען פון אייראפע" מיט Igo Sym

דער בעקאנטער און באליבטער מוזיקער

י. טאובע

וועלכער איז געווען פערייזט איז צוריקגעקומען און נעמט ווידער אן התונות. נעמט אויך אן לעקציעס אויף פידעל, קלאוויר און מאנדאלין

אלעי 1 מאי 18 (פאסאזש שולץ) — געדענקט די אדרעס!

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מאכשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם כוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבט. ספעציעל גמאכט הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גום דורך גרויסע פראפעסארן מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר-דאקטאר בראכבראכ באזונדערן שבער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען

ברוך. אויך פאר הויקערס לעזונגען מיט הייל-באנדאזשען און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאך-פיס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg

Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארן: פראפ. ד"ר בארא נעש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן ד"ר. י. ראפאפארט, ספעצ. ישר ברוך, וועלכער נעמט אן אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 טעל 22-177 פראנט פארט פאר זיין מיטהיילונגען אפהאנדלען מיר א גומענעם הייל-באנדאזש לויט זיין מעטאדע, האב געליטען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געזונט אזוי, אז כ'קען איהם יעדען אנבציבען היים שטיפעלע.

Dr. BERGHOF Arzt.

„PRACA"

געז. צו פערשפרייטען פאך-קענטנישען צווישן יוד. פרויען אין לאדז, וואלטשאנסקא 21,

בעט העפל. די פעראיינס-מיטגלידער צו קומען צו דער

יעהרליכער גענעראל-פערזאמלונג

וואס קומט פאר דעם 12-טען נאוועמבער ד. י. אין פעראיינס-לאקאל 8 א זייגער אוונט דעם ערשטען טערמין, 9 א זייגער צום צווייטען טערמין און וועט גילטיג זיין ביי יעדער צאהל מיטגלידער.

טאג = ארדנונג: 1) וואהל פון א פארזיצער און אסעסארען. 2) בעריכט פון דער פערוואלטונג. 3) בעריכט פון דער רעוויז.-קאמיסיע. 4) וואהלען פון א פערוואלטונג. 5) פרייע פארשלאגען.

די פערוואלטונג. 1965

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.

פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן מעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען

אין טעקסט—40	60—	4
נאכ'ן טעקסט—12	18—	8

פאר א פאמיליען-שפאלט ... אויפ'ן דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kastner

Gaciosami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 73.